

16. MODUL SUBJONCTIV (ACȚIUNE IPOTETICĂ)

Col. 1:28, ὃν ἡμεῖς καταγγελλομεν νοουθετοῦντες παντὰ ἄνθρωπον καὶ διδασκόντες παντὰ ἄνθρωπον ἐν πασῇ σοφίᾳ, ἵνα **παραστήσωμεν** παντὰ ἄνθρωπον τελειὸν ἐν Χριστῷ:

Pe El îl vestim noi îndemnând pe toți oamenii, învățând pe toți oamenii în toată înțelepciunea, ca să îi înfățișăm pe toți oamenii în chip desăvârșit în Hristos.

Tit 1:5 Τοῦτου χάριν ἀπέλιπον σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λειπόντα **ἐπιδιορθώσῃ** καὶ **καταστήσῃ** κατὰ πολὺν πρεσβυτέρους

De aceea te-am lăsat în Creta, ca să pui în ordine ce a mai rămas și să așezi în fiecare cetate prezbiteri.

Subjonctivul este unul din cele trei moduri virtuale din limba greacă (subjonctiv, imperativ, optativ), și comunică o acțiune posibilă, sugerată, contemplată teoretic ca realizabilă (acțiuni volitive și prospective).

16.1. Paradigmele temporale ale subjonctivului

În dialectul koine, modul subjonctiv folosește cu precădere două timpuri, prezentul și aoristul. Există și timpul perfect, construit în manieră compusă, cu ajutorul participiilor perfecte și a verbului εἶμι, dar acesta este folosit rar în NT. Valoarea temporală a prezentului și aoristului subjonctiv este redusă, dominantă fiind valoarea lor de aspect: de acțiune momentană – pentru aorist, și de acțiune continuă, respectiv – pentru prezent. Se poate observa că la subjonctiv prezent, verbul care dă terminațiile standard este verbul εἶμι. Acestea reprezintă un adevărat indicator al subjonctivului, mai ales vocalele tematice ε și ο, care apar în formă lungă, η și ω, respectiv eta cu iota subscris la persoana a doua și a treia singular, ης și η.

Subjonctiv prezent

Prezent	ὦ - să fiu	ὦμεν - să fim	εἶμι <i>oferă</i>
Activ	ἦς - să fii	ἦτε - să fiți	<i>terminațiile</i>
	ἦ' - să fie	ὦσι(ν) - să fie	<i>standard ptr.</i>
			<i>subj. prezent</i>

D. activă

λυω	- să dezleg	λυομεν	- să dezlegăm
λυης	- să dezlegi	λυητε	- să dezlegați
λυη	- să dezlege	λυωσι(ν)	- să dezlege

D. medie

λυομαι	- să mă dezleg	λυομεθα	- să ne dezlegăm
λυη	- să te dezlegi	λυησθε	- să vă dezlegați
λυηται	- să se dezlege	λυωνται	- să se dezlege

D. pasivă

λυομαι	- să fiu dezlegat	λυομεθα	- să fim dezlegați
λυη	- să fii dezlegat	λυησθε	- să fiți dezlegați
λυηται	- să fie dezlegat	λυωνται	- să fie dezlegați

Semnul caracteristic al subjonctivului este prezența unor vocale de legătură prelungite, η și ω, η. Unele forme ale conjugării se aseamănă cu cele ale altor moduri și distincția se poate face doar cu ajutorul contextului: astfel, persoana 1 sing., prez. indic., d. activă, are aceeași formă cu subjonctivul prezent, persoana 1, d. activă; persoanele 2 și 3 sing., prez. indic., d. medie și pasivă, sunt la fel cu persoanele 2 și 3 sing., subjonctiv prez., d. activă.

Subjonctiv aorist

Subjonctivul aorist folosește aceeași rădăcină utilizată și de aoristul indicativ (1 sau 2). Nepurtând informație temporală, aoristul subjonctiv nu are augment ε. Tot din acest motiv aoristul mediu primește terminații principale, deși e timp secundar. El se traduce la fel cu subjonctivul prezent, diferența fiind de aspect – prezentul e continuu, aoristul este punctual.

Subj. aorist 1 activ răd. + σ + term. subjonctiv (subj. εἶμι)
mediu răd. + σ + term. principale
pasiv răd. + θ + term. subjonctiv (subj. εἶμι)

D. activă

λυσω	- să dezleg	λυσωμεν	- să dezlegăm
λυσῆς	- să dezlegi	λυσῆτε	- să dezlegați
λυσῆ	- să dezlege	λυσωσι(ν)	- să dezlege

D. medie

λυσωμαι	- să mă dezleg	λυσωμεθα	- să ne dezlegăm
λυσῆ	- să te dezlegi	λυσῆσθε	- să vă dezlegați
λυσῆται	- să se dezlege	λυσωνται	- să se dezlege

D. pasivă. Subj. aorist pasiv are terminații active (prez. subj. εἶμι) și se poate observa asemănarea cu aoristul activ, cu o singură deosebire – în loc de σ este θ:

λυθω	- să fiu dezlegat	λυθωμεν	- (noi) să fim dezlegați
λυθῆς	- să fii dezlegat	λυθῆτε	- (voi) să fiți dezlegați
λυθῆ	- să fie dezlegat	λυθωσι(ν)	- (ei) să fie dezlegați

Pentru aoristul 2, se a urmări paradigmele verbelor λειπω și ἀποστελλω. Terminațiile sunt aceleași ca la aorist 1, dar rădăcina este rădăcină de aorist 2 și lipsește marca σ, respectiv, θ.

D. activă, λειπω

λειπω	- să părăsesc	λειπωμεν	- să părăsim
λειπης	- să părăsești	λειπητε	- să părășiți
λειπη	- să părăsească	λειπωσι(ν)	- să părăsească

D. medie, λειπω

λειπωμαι	- să-mi părăsesc	λειπωμεθα	- să ne părăsească
λειπη	- să-ți părăsești	λειπησθε	- să vă părășiți
λειπηται	- să-și părăsească	λειπωνται(ν)	- să își părăsească

D. pasivă, ἀποστελλω

ἀποσταλω	- să fiu trimis	ἀποσταλωμεν	- să fim trimiși
ἀποσταλης	- să fii trimis	ἀποσταλητε	- să fiți trimiși
ἀποσταλη	- să fie trimis	ἀποσταλωσι(ν)	- să fie trimiși

Subjonctiv perfect

Subjonctivul perfect se formează la diateza activă cu ajutorul redublicării, conține marca diatezei active κ, și folosește terminațiile în temă lungă – adică formele de subjonctiv ale verbului a fi, εἶμι. La diateza medie / pasivă se folosește o formă perifrastică, compusă din participiul perfect al verbului de conjugat, diateza medie / pasivă, și subjonctivul verbului εἶμι.

D. activă

λελυκω	- să fi dezlegat	λελυκωμεν	- să fi dezlegat
λελυκης	- să fi dezlegat	λελυκητε	- să fi dezlegat
λελυκη	- să fi dezlegat	λελυκωσι(ν)	- să fi dezlegat

D. medie-pasivă

λελυμενος ὦ	- să mă fi dezlegat, să fi fost dezlegat
λελυμενος ης	- să te fi dezlegat, să fi fost dezlegat
λελυμενος η	- să se fi dezlegat, să fi fost dezlegat
λελυμενοι ὦμεν	- să ne fi dezlegat, să fi fost dezlegați
λελυμενοι ἦτε	- să vă fi dezlegat, să fi fost dezlegați
λελυμενοι ὧσι	- să se fi dezlegat, să fi fost dezlegați

16.2. Utilizările subjunctivului

Subjunctivul este utilizat uneori cu înțeles de imperativ (sfaturi, porunci, interdicții), alteori apare în subordonate condiționale unde exprimă îndoiala, condiția, posibilitatea, scopul:

1) *subjunctivul cu sens exhortativ* (de îndemn)

ἀγαπητοι, ἀγαπωμεν ἀλληλους (1In. 4:7)

prea-iubiților, să ne iubim unii pe alții.

2) *subjunctivul cu sens de interdicție* (cu μη, fiind o acțiune posibilă, nu de moment, reală)

...και μη εἰσενεγκης ἡμας εἰς πειρασμον. (Mt. 6:13)

și [să] nu ne duci în ispită [test].

3) *subjunctivul cu sens interogativ, deliberativ*

τι οὖν ποιησωμεν– (Lc. 3:10)

atunci, ce [trebuie] să facem?

4) *subjunctivul cu sens de viitor negativ emfatic*. οὐ și μη se combină pentru a exprima o negație categorică cu acțiune în viitor.

μη κρινετε, και οὐ μη κριθητε: (Lc. 6:37)

nu judecați - și nicidecum nu veți fi judecați!

5) *subjonctivul de scop* este introdus de conjuncția $\acute{\iota}\nu\alpha$ (ca să, să) care adesea funcționează ca un indicator al subjonctivului:

$\acute{\epsilon}\gamma\omega \acute{\eta}\lambda\theta\omicron\nu \acute{\iota}\nu\alpha \zeta\omega\eta\nu \acute{\epsilon}\chi\omega\sigma\iota\nu \kappa\alpha\iota \pi\epsilon\rho\iota\sigma\sigma\omicron\nu \acute{\epsilon}\chi\omega\sigma\iota\nu$ (In. 10:10)
Eu am venit ca [oile] să aibă viață, și din belșug să o aibă.

6) *subjonctivul și enunțarea posibilității* este introdusă cu conjuncția $\acute{\epsilon}\alpha\nu$ (dacă, în caz că):

$\acute{\epsilon}\alpha\nu \mu\omicron\nu\omicron\nu\omicron\nu \acute{\alpha}\psi\omega\mu\alpha\iota \tau\omicron\nu \acute{\iota}\mu\alpha\tau\iota\omicron\nu \acute{\alpha}\lambda\tau\omicron\nu, \sigma\omega\theta\eta\sigma\omicron\mu\alpha\iota.$ (Mt. 9:21)
dacă măcar mă voi atinge de haina Lui, voi fi salvată (vindecată).

7) *subjonctivul în construcții condiționale, în general.* Subjonctivul este cerut de următoarele conjuncții: $\acute{\epsilon}\alpha\nu$ (dacă, [doar] de), $\acute{\epsilon}\acute{\iota}$ (dacă, în caz că), $\acute{\iota}\nu\alpha$ (ca să, să, încât), $\acute{\omicron}\zeta$ (așa ca să), $\acute{\omicron}\pi\omega\varsigma$ (astfel încât), în anumite construcții condiționale, conform următoarelor tipuri de argument:

<i>tip consecință</i>	<i>protasis (condiție)</i>	<i>apodosis (consecință)</i>
1. consec. reală	$\acute{\epsilon}\acute{\iota}$ cu indicativ	orice timp / mod
2. consec. ipotetică	$\acute{\epsilon}\acute{\iota}$ cu <i>subjonctiv</i>	$\acute{\alpha}\nu$ cu indicativ
3. situație ipotetică	$\acute{\epsilon}\alpha\nu$ cu <i>subjonctiv</i>	orice timp / mod
4. situație posibilă	$\acute{\epsilon}\acute{\iota}$ cu optativ	$\acute{\alpha}\nu$ cu optativ

a. *argumentul consecinței reale.*

$\acute{\epsilon}\acute{\iota}$ poate fi tradus prin ‘dacă’ sau ‘fiindcă, pentru că, întrucât’:

$\acute{\epsilon}\acute{\iota} \upsilon\acute{\iota}\omicron\varsigma \acute{\epsilon}\acute{\iota} \tau\omicron\nu \theta\epsilon\omicron\nu, \acute{\epsilon}\acute{\iota}\pi\epsilon \acute{\iota}\nu\alpha \omicron\acute{\iota} \lambda\iota\theta\omicron\iota \omicron\upsilon\tau\omicron\iota \acute{\alpha}\rho\tau\omicron\iota \gamma\epsilon\nu\omega\nu\tau\alpha\iota.$
(Mt. 4:3)

Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, spune ca aceste pietre să se facă pâini!

b. *argumentul consecinței ipotetice, în contrast cu realitatea.*

Utilizează numai modul indicativ dar numai cu timpurile secundare, cum ar fi imperfectul, aoristul sau mai-mult-ca-perfectul, atât în protasis cât și în apodosis.

$\kappa\upsilon\rho\iota\epsilon, \acute{\epsilon}\acute{\iota} \acute{\eta}\varsigma \acute{\omicron}\delta\epsilon \omicron\upsilon\kappa \acute{\alpha}\nu \mu\omicron\nu \acute{\alpha}\pi\epsilon\theta\alpha\nu\epsilon\nu \acute{\omicron} \acute{\alpha}\delta\epsilon\lambda\phi\omicron\varsigma.$ (In. 11:32)

Doamne, dacă ai fi fost aici, nu murea fratele meu.

c. argumentul situației ipotetice.

Indică îndoiala dar și posibilitatea împlinirii. Protasis-ul începe cu ἔαν urmat de subjonctiv.

ἔαν δε ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατηγορεῖται ἀπο τοῦ νομοῦ ἀνδρὸς.
(Rom. 7:2)

în caz că moare bărbatul, [soția] este dezlegată de legea bărbatului.

ἔαν εἰπῶμεν ὅτι ἁμαρτιαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν
(1 In. 1:8)

dacă spunem că nu avem păcat, ne mințim singuri.

d. argumentul viitorului posibil.

Utilizează numai modul optativ atât în protasis cât și în apodosis și are un grad mai mic de certitudine. Nu există nici un exemplu complet în NT.

ἀλλ' εἰ καὶ πασχοῖτε δια δικαιοσύνης, μακάριοι (1 Pt. 3:14).
dar dacă ați suferi pentru neprihănire, fericiți [ați fi].

16.3. Exerciții

1. Traduceți textele următoare și discutați semnificația verbelor la subjonctiv:

ταῦτα δε γεγραπται ἵνα πιστευ[σ]ητε¹ ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ ἵνα πιστευόντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. (In. 20:31)

¹ Discutați semnificațiile celor două variante de manuscris, πιστευητε, πιστευσητε.

και ἔρχονται σαδδουκαιοι προς αὐτον, οἵτινες λεγουσιν ἀναστασιν μη εἶναι, και ἐπρωτων αὐτον λεγοντες, διδασκαλε, Μωϋσης ἔγραψεν ἡμιν ὅτι ἔαν τινος ἀδελφος ἀποθνη και καταλιπη γυναικα και μη ἄφη τεκνον, ἵνα λαβη ὁ ἀδελφος αὐτου την γυναικα και ἔξαναστηση σπερμα τῷ ἀδελφῷ αὐτου. (Mc. 12:18-19).

και ἐπρωτησεν τις αὐτον ἄρχων λεγων, διδασκαλε ἀγαθε, τι ποιησας ζων αἰωνιον κληρονομησω; εἶπεν δε αὐτῷ ὁ Ἰησους, τι με λεγεις ἀγατον— οὐδεις ἀγαθος εἰ μη εἰς ὁ θεος. τας ἐντολας οἶδας· μη μοιχευσης, μη φονευσης, μη κλεψης, μη ψευδομαρτυρησης, τιμα τον πατερα σου και την μητερα. (Lc. 18: 18-19).

ἔαν ὁμολογωμεν τας ἁμαρτίας ἡμων πιστος ἔστιν και δικαιος ἵνα ἄφη ἡμιν τας ἁμαρτίας και καθαρηση ἡμας ἀπο παση ἀδικια. ἔαν εἰπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτηκαμεν, ψευστην ποιουμεν αὐτον και ὁ λογος αὐτου οὐκ ἔστιν ἐν ἡμιν. (1 In. 1:9-10)

τουτου χαριν ἀπελιπον σε ἐν Κρητη ἵνα τα λειποντα ἐπιδιορθωση και καταστησης κατα πολιν πρεβυτερους ὡς ἐγω σοι διαταξαμην εἰ τις εστιν ἀνεγκλητος, μιας γυναικος ἄνηρ, τεκνα ἔχων πιστα, μη ἐν κατηγοριᾷ ἄσωτίας ἢ ἀνυποτακτα.²
(Tit 1:5-6)

² E. Nestle, K. Aland, B. Aland, & Universität Münster. Institut für Neutestamentliche Textforschung, *Novum Testamentum Graece*. Nestle-Aland (27. Aufl., rev.), Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung, 1993 (c1979).

17. MODUL IMPERATIV (MODUL PORUNCII)

Mt. 3:8, **ποιησατε οὖν καρπον ἄξιον της μετανοιας.**
Faceți, acum, roadă vrednică de pocăință!

Tit 2:1 **συ οὖν, τεκνον μου, ἐνδυναμου ἐν τη χαριτι τη ἐν Χριστω Ἰησου**
Tu, așadar, copilul meu, întărește-te în harul care este în Hristos Isus

Ca mod virtual, al unor acțiuni posibile, modul imperativ comunică porunci, interdicții, cereri, cărora li se poate da curs sau nu. Ca și în cazul subjonctivului, modul imperativ are trei timpuri: timpul prezent, aorist și timpul perfect.

17.1. Paradigmele temporale ale imperativului

Imperativ prezent

La prezent, imperativul comunică o poruncă privitoare la o acțiune care trebuie începută și continuată. Dacă se folosește negația μη, imperativul prezent înseamnă oprirea unei acțiuni care s-a desfășurat până atunci.

παντοτε χαιρετε, ἀδιαλειπτως προσευχεσθε (1 Tes.5:16-17)

bucurați-vă întotdeauna, rugați-vă neîncetat.

μη ἀγαπατε τον κοσμον (1 Ioan 2:15)

nu iubiți lumea...

Imperativ prezent, diateza activă

Impv. prezent activ (acțiune continuă):		ε + terminații	
- ε, -ς, -θι	- ετε	- χ	- τε
- ετω	- ετωσαν	- τω	- τωσαν
	- οντων		- ντων

λυε - dezleagă λυετε³ - dezlegați
 λυετω - dezlege λυετωσαν - dezlege (λυοντων)

μη γραφε ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων
 ‘nu scrie ‘regele iudeilor’! (In 19:21)

Pentru verbul a fi, εἶμι, la prezent, diateza activă, imperativul ia forma următoare (εἶμι nu are forme de aorist):

ἴσθι - fii ἔστε - fiți
 ἔστω - fie ἔστωσαν - fie (όντων, ἔστων)

Imperativ prezent, diateza medie

Impv. prezent mediu (acțiune continuă):		ε + terminații	
- εσο (ου)	- εσθε	- χ	- σθε
- εσθω	- εσθωαν (εσθων)	- σθω	- σθωσαν
			- σθων

λυου - dezleagă-te λυεσθε - dezlegați-vă
 λυεσθω - dezleagă-se λυεσθωσαν - dezleagă-se
 (λυεσθων)

³ Se poate observa că, abstracție făcând de accent, pers. 2 plural este la fel în cazul modului infinitiv sau imperativ. Distanța se face în context.

Imperativ prezent, diateza pasivă

Prezentul la diateza pasivă folosește aceleași terminații ca cel mediu:

λουου	- fii dezlegat	λυεσθε	- fiți dezlegați
λυεσθω	- fie dezlegat	λυεσθωσαν	- fie dezlegați

Exemplu:

Λοιπον, ἀδελφοι, χαιρετε, καταρτιζεσθε, παρακαλεισθε, το αυτο φρονειτε, ειρηνευετε, και ο θεος της αγαπης και ειρηνης εσται μεθ' υμων. Ἀσπασασθε ἀλληλους ἐν ἀγιῳ φιληματι. Ἀσπαζονται ὑμας οἱ ἅγιοι παντες. (2 Cor. 13:11)

Διο λεγει· εγειρε, ο καθευδων και αναστα εκ των νεκρων, και επιφαισει σοι ο Χριστος. Βλεπετε ουν ακριβως πως περιπατειτε μη ως ασοφοι ἀλλ' ως σοφοι. εξαγοραζομενοι τον καιρον, οτι αι ημεραι πονηραι εισιν. Δια τουτο μη γινεσθε αφρονες, ἀλλα συνιετε τι το θελημα του κυριου. και μη μεθυσκεσθε οινῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἄσωτια, ἀλλὰ πληρουσθε ἐν πνευματι. (Efes. 5:14-18)

Imperativ aorist

Prin contrast, imperativul aorist comunică o acțiune urgentă, care trebuie să se întâmple în prezentul narațiunii (momentul poruncii):

νεκρωσατε ουν τα μελη τα επι της γης. (Col. 3:5)
 omorâți [acum] măduarele voastre cele de pe pământ;
 πιστευσον επι τον κυριον Ἰησουν και σωθηση συ (Fap. 16:31)
 crede [acum] în Domnul Isus, și vei fi mântuit tu.

Imperativ aorist, diateza activă.

Impv. aorist 1, activ (acțiune momentană): σα + terminații

- σον	- σατε	- χ	- τε
- σατω	- σατωσαν	- τω	- τωσαν

λυσον - dezleagă λυσατε - dezlegați
 λυσατω - dezlege λυσατωσαν - dezlege (λυσαντων)

καταβατω νυν απο του σταυρου
 - să coboare acum de pe cruce! (Mt.27:42)⁴

λυσατε και φερετε
 – dezlegați-l și aduceți-l (Mc. 11:2)

Φαρισαιε τυφλε, καθαρισον πρωτον το έντος του ποτηριου
 – fariseule orb, curăță mai întâi interiorul paharului! (Mt. 23:26)

Impv. aorist 2, diateza activă (acțiune momentană), Persoana a 2a are terminații de prezent !

- ε	- ετε	- χ	- τε
- ετω	- ετωσαν	- τω	- τωσαν

λιπε - părăsește λιπετε - părăsiți
 λιπετω - părăsească λιπετωσαν - părăsească

Pentru comparație, se poate nota că la imperativ prezent verbul λειπω are următoarele forme:

λειπε - părăsește λειπετε - părăsiți
 λειπετω - părăsească λειπετωσαν - părăsească

⁴ καταβατω vine de la καταβαινω - a coborî.

Imperativ aorist, diateza medie

Impv. aorist 1, d. medie (acțiune momentană): σα + terminații			
- σαι	- σασθε	- αι	- σθε
- σασθω	- σασθωσαν (σασθων)	- σθω	- σθωσαν
			- σθων

λυσαι	- dezleagă-te	λυσασθε	- dezlegați-vă
λυσασθω	- dezleagă-se	λυσασθωσαν	- dezleagă-se
(λυσασθων)			

Aoristul 2 folosește terminațiile prezentului mediu:

λιπου	- părăsește-te	λιπεσθε	- părăsiți-vă
λιπεσθω	- părăsească-se	λιπεσθωσαν	- părăsească-se

Impv. aorist 1 pasiv (acțiune momentană) :			
θη + terminații			
- θητι	- θητε	- χ	- τε
- θητω	- θητωσαν (θηντων)	- τω	- τωσαν

λυθητι	- fii dezlegat	λυθητε	- fiți dezlegați
λυθητω	- fie dezlegat	λυθητωσαν	- fie dezlegați
(λυθεντων)			

Exemplu:

σταυρωθητω - să fie crucificat! (Mt. 27:23), σταυρωω - a crucifica.

Εἶ ἔχετε πιστιν ὡς κοκκον σιναπεως, ἐλεγετε ἂν τη συκαμινω ταυτη ἐκριζωθητι και φυτευθητι ἐν τη θαλασση · και ὑψηκουσεν ἂν ὑμιν. (Luca 17:5b-6)

În cazul aoristului 2, ne putem folosi de paradigma lui λαμβάνω:

Diateza activă	Diateza medie / pasivă
λαβε	λαβου
λαβετω	λαβεσθω
λαβετε	λαβεσθε
λαβετωσαν	λαβεσθωσαν

Exemple:

ἀνάθεμα ἔστω ... să fie anatema! (Gal. 1:8)	ἔστω δε ὁ λογος ὑμων ναι ναι, οὐ οὐ cuvântul vostru să fie da, da; nu, nu. (Mt. 5:37)
---	---

Imperativul perfect

Este de format cu ajutorul participiului perfect. La diateza activă are formă perifrastică, folosind participiul perfect activ al verbului de conjugat și imperativul prezent verbului a fi, εἶμι. La diatezele medie / pasivă se folosește rădăcina participiului perfect activ, fără particula caracteristică κ, și terminațiile imperativului la diateza medie / pasivă.

D. activă

Se folosesc formele perfectului activ ale verbului de conjugat, la nominativ, singular și plural, masculin, feminin și neutru:

λελυκως	λελυκυια	λελυκος
λελυκοτες	λελυκυιαι	λελυκοτα

Se obține, astfel:

λελυκως ἴσθι	- să fi dezlegat, tu
λελυκως ἔστω	- să fi dezlegat, el

λελυκοτες εστε - să fi dezlegat, voi

λελυκοτες εστων - să fi dezlegat, ei

λελυκοτες οντων - să fi dezlegat, ei

D. activă

Se formează plecând de la rădăcina participiului perfect, fără – κ, la care se adaugă terminațiile medii ale imperativului:

λελυσο - să te fi dezlegat, să fi fost dezlegat

λελυσθω - să se fi dezlegat, să fi fost dezlegat

λελυσθε - să vă fi dezlegat, să fi fost dezlegați

λελυσθων- să se fi dezlegat, să fi fost dezlegați

17.2. Utilizările imperativului.

1) imperativul cu sens de îndemn, ca o poruncă pozitivă.

ἀγαπατε τους εχθρους υμων... (Mt.5:44)

iubiți pe dușmanii voștri...

2) imperativul cu sens de interdicție, ca poruncă negativă.

οί ανδρες, αγαπατε τας γυναικας και μη πικραινεσθε προς αυτας.

soților, iubiți-vă nevestele, și nu țineți necaz pe ele. (Col.3:19).

3) imperativul cu sens de cerere.

προσθεσ ημιν πιστιν (Lc. 17:5)

mărește-ne credința.

4) imperativul cu sens de permisiune (persoana a treia).

ελθετω η βασιλεια σου: (Mt.6:10)

ie împărăția Ta;

τεκνια, μηδεις πλανατω υμας: (1 Ioan 3:7)
copilașilor, nimeni să nu vă înșele.

17.3. *Exerciții:*

1. Traduceți următoarele propoziții, analizați verbele și discutați semnificația imperativului:

μεινατε εν εμοι, καγω εν υμιν (Ioan 15:4)

μνημονευετε του λογου ου εγω ειπον υμιν... (Ioan 15:20).

εφη αυτω ο κυριος αυτου, ευ δουλε αγαθε και πιστε, επι ολιγα ης πιστος, επι πολλων σε κατασθεσω: εισελθη εις την χαραν του κυριου σου. (Mt. 25:21).

οι ανδρες, αγαπατε τας γυναικας καθως και ο Χριστος ηγαπησεν την εκκλησιαν και εαυτον παρεδωκεν υπερ αυτης (Ef. 5:25).

κηρυξον τον λογον, επιστηθι ευκαιρωσ - ακαιρωσ, ελεγξον, επιτιμησον, παρακαλεσον, εν παση μακροτυμια και διδαχη. (2 Tim. 4:2).

γρηγορειτε, στηκετε εν τη πιστει, ανδριζεσθε, κραταιουσθε. παντα υμων εν αγαπη γινεσθω (1 Cor. 16:13-14).

μη ουν τις υμας κρινετω εν βρωσει και εν ποσει η εν μερει η νεομηνιασ η σαββατων (Col. 2 :16).

2. Analizați imperativele din Matei 6:9-13 (rugăciunea domnească Tatăl Nostru).

⁹ οὕτως οὖν προσευχεσθε ὑμεῖς:

Πατερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς:

ἁγιασθητω τὸ ὄνομα σου:

¹⁰ ἐλθετω ἡ βασιλεια σου:

γενηθητω τὸ θελημα σου,

ὡς ἐν οὐρανῶν καὶ ἐπι γῆς:

¹¹ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιουσιον δος ἡμῖν σημερον:

¹² καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειληματα ἡμῶν,

ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφηκαμεν τοῖς ὀφειλεταις ἡμῶν:

¹³ καὶ μὴ εἰσενεγκῆς ἡμᾶς εἰς πειρασμον,

ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπο τοῦ πονηροῦ.

18. MODUL OPTATIV (MODUL DORINȚEI)

Modul optativ exprimă o acțiune dorită, contemplată ca posibilă. Optativul folosește mai multe timpuri: timpul prezent, viitor, aorist și perfect. În NT optativul apare rar (cca. 67 ori, spre deosebire, de exemplu, de *Septuaginta* unde apare de 559 de ori), și doar la aorist și prezent, de exemplu, în expresia apostolului Pavel: μη γενοιτο, ‘de nu s-ar întâmpla!’, tradusă cu ‘nicidecum!’ ‘imposibil!’ sau cu ‘departe de mine, gândul acesta!’, etc.

18.1. Paradigmele temporale ale optativului

La optativul prezent și viitor, verbele folosesc scheme asemănătoare. Sunetele specifice ale optativului sunt diftongii intermediari οι - la prezent, viitor, și perfect (κ + οι), și diftongul αι - la aorist. Dintr-un alt punct de vedere, caracteristică optativului este prezența vocalei ι, iota, atașată la vocala de legătură dintre rădăcină și terminațiile propriu-zise ale timpurilor (ο, ε, α).

Optativ prezent: rădăcină prezent + οι + terminații
Optativ viitor: rădăcină prezent + σ + οι + terminații

Optativul prezent

D. activă – *timpul prezent*

λυοιμι - aș dezlega	λυοιμεν - am dezlega
λυοις - ai dezlega	λυοιτε - ați dezlega
λυοι - ar dezlega	λυοιεν - ar dezlega

Optativul viitor

D. activă – *timpul viitor* – se obține prin adăugarea unui σ:

λυσοιμι	- aş dezlega	λυσοιμεν	- am dezlega
λυσοις	- ai dezlega	λυσοιτε	- ați dezlega
λυσοι	- ar dezlega	λυσοιεν	- ar dezlega

Se poate observa, la optativ prezent și viitor, reminiscența terminațiilor vechi, înrudite cu cele ale conjugării în - μι: - μι, - ς, - χ. La diateza medie (*mi-aș dezlega*, sau *m-aș dezlega*) și pasivă (*aș fi dezlegat*), are formă similară imperfectului:

D. medie / pasivă

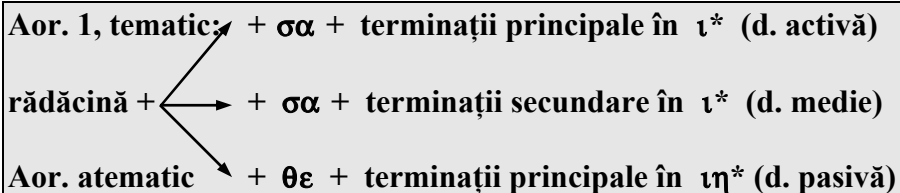
diftong de legătură - οι

λυοιμην	λυοιμεθα
λυοιοι	λυοισθε
λυοιτο	λυοιντο

Optativul aorist

La aoristul 1, optativ, de exemplu, aoristul verbului λυω se observă trei forme, conform celor trei diateze

σ plus diftongul αι

D. activă

λυσαιμι	- aş fi dezlegat	λυσαιμεν	- am fi dezlegat
λυσαις	- ai fi dezlegat	λυσαιτε	- ați fi dezlegat
λυσαι	- ar fi dezlegat	λυσαιεν	- ar fi dezlegat
(λυσειε)		(λυσειαν)	

D. medie

λυσαιμην - m-aș fi dezlegat

λυσαιο - te-ai fi dezlegat

λυσαιτο - s-ar fi dezlegat

λυσαιμεθα- ne-am fi dezlegat

λυσαισθε - v-ați fi dezlegat

λυσαιντο - s-ar fi dezlegat

D. pasivă

λυθειην - aș fi fost dezlegat

λυθειης - ai fi fost dezlegat

λυθειη - ar fi fost dezlegat

λυθειημεν - am fi fost dezlegați

λυθειητε - ați fi fost dezlegați

λυθειησαν - ar fi fost dezlegați

Pentru verbele de tip aorist 2 putem folosi paradigma lui λαμβανω, cu rădăcina aoristă, λαβ:

Diateza activă

λαβοιμι

λαβοις

λαβοι

λαβοιμεν

λαβοιτε

λαβοιεν

Diateza medie / pasivă

λαβοιμην

λαβοιο

λαβοιτο

λαβοιμεθα

λαβοισθε

λαβοιντο

Optativul perfect

Pentru *timpul perfect*, diateza activă, optativul folosește dublarea consoanei inițiale, consoana marcă a perfectului - κ, și terminațiile prezentului (cf. paradigma λυω):

λελυκοιμι

λελυκοις

λελυκοι

λελυκοιμεν

λελυκοισθε

λελυκοιεν

Optativul prezent

al lui εἶμι

εἶην - aș fi

εἶης - ai fi

εἶημεν - am fi

εἶητε - ați fi

εἶη - ar fi εἶησαν - ar fi

Marca optativului este dată de prezența terminațiilor în ι și ιη. Iota, ι - apare la verbele care urmează paradigma lui λωω (adică, verbe care utilizează vocale de legătură ο, ε), iar grupul iota - eta, ιη - la celelalte verbe. Ca și subjonctivul și imperativul, nici optativul nu utilizează augmentul ἔ la aorist.

18.2. Utilizările optativului

1) optativul cu sens volitiv în rugăciuni, cereri oficiale sau dorințe.

ὁ δε κυριος κατευθυναι ὑμων τας καρδιας εἰς την ἀγαπην
de v-ar îndrepta Domnul inimile spre dragostea, etc... (2 Tes.3:5)

εἶπεν δε Μαριαμ: ἴδου ἡ δουλη κυριου: γενοιτο μοι κατα το ῥημα σου. (Luca 1:38).

Maria a zis: iată, roaba domnului! Facă-mi-se după cuvântul tău!

2) optativul cu sens potențial, în comunicarea unor posibilități imaginare (cu ἄν).

το τι ἄν θελοι καλεισθαι αὐτο. (Lc. 1:62)
cum ar dori ca el să fie numit.

3) optativul cu sens deliberativ, în întrebări indirecte.

διελογιζετο ποταπος εἶη ὁ ἀσπασμος οὗτος. (Lc. 1:29)
se întreba ce fel de salut ar fi acesta.

4) optativul cu sens condițional, conform tipului 4 de construcții condiționale (cf. lecția despre subjonctiv). Ori protasis-ul ori apodosis-ul vor fi la modul optativ, dar nu amândouă în același timp.

κρειττον γαρ ἀγαθοποιουντας εἰ θελοι το θελημα του Θεου,
πασχειν ἢ κακοποιουντας.
mai bine, deci, să suferiți ca făcători de bine, dacă așa ar rea voia lui
Dumnezeu, decât ca făcători de rău! (1 Pt.3:17)

ἀλλ' εἰ και πασχοιτε δια δικαιοσυνην, μακαριοι (1 Pt. 3:14).
dar dacă ați suferi pentru neprihănire, fericiți [ați fi, ori să fiți]!

19. MODUL INFINITIV (ACȚIUNEA CA REFERINȚĂ)

Infinitivul este modul denumirii unei acțiuni, al menționării ei ca scop sau consecință, ca obiect al acțiunii principale din comunicare. Un verb la infinitiv are și caracteristici de substantiv, declinându-se după gen, număr, și persoană.

19.1. Paradigmele temporale ale infinitivului

Timpurile prezent și aorist ale modului infinitiv nu se deosebesc prin informație temporală ci prin aspectul sau calitatea acțiunii: în general, prezentul comunică ideea unei acțiuni continue, pe când aoristul o acțiune punctiformă, momentană. Infinitivul posedă mai multe timpuri (prezent, aorist, perfect) dar apare doar sub formă de persoană a 3a, singular (și poate fi, uneori, confundat cu forme verbale de persoana a 3a, singular, la prezent sau la aorist, diateza activă și pasivă). Ca exemple, se vor studia infinitivele verbelor λύω și εἶμι:

Infinitiv prezent

Prezent (acțiune continuă)

D. activă - λύειν - a dezlega **term: - εἶν**

D. medie - λυεσθαι - a se dezlega

D. pasivă - λυεσθαι - a fi dezlegat

D. activă - εἶναι - a fi **term: - ναι, - σθαι**

Exemple:

παρεκαλεσα σε προσμειναι ἐν Ἐφεσῶ πορευομενος εἰς Μακεδονιαν, ἵνα παραγγειλης τισιν μη ἑτεροδιδασκαλειν μηδε προσεχειν μυθοις και γενεαλογιαις ἀπεραντοις.

Te-am rugat să rămâi în Efes, când am plecat în Macedonia, ca să poruncești unora să nu dea învătățuri străine nici să nu se țină de mituri și genealogii fără sfârșit. (1 Tim. 1:3-4)

Παρακαλω οὖν πρωτον παντων ποιεισθαι δεησεις
Te îndemn acum, înainte de toate, să faci cereri... (1 Tim 2:1)

Infinitiv aorist

Aorist 1 (acțiune instantanee)

- D. activă - λυσαι - a dezlega
D. medie - λυσασθαι - a se dezlega
D. pasivă - λυθηναι - a fi dezlegat **term: - σαι, - σθαι**

Exemple:

Χριστος Ἰησους ἦλθεν εἰς τον κοσμον ἁμαρτωλους σωσαι.
Hristos Isus a venit în lume ca să mântuie pe păcătoși. (1 Tim. 1:15)

θεου, ὅς παντας ἀνθρωπους θελει σωθηναι
Dumnezeu, care dorește ca toți oamenii să fie mântuiți, (1 Tim. 2.4)

Aorist 2 (acțiune instantanee)

- D. activă - λιπειν - a părăsi
D. medie - λιπεσθαι - a se părăsi
D. pasivă - λιπηναι - a fi părăsi

Infinitiv viitor

Viitor (acțiune viitoare, nedeterminată)

- D. activă - λυσειν - a dezlega **term: - σειν**
D. medie - λυσεσθαι - a se dezlega
D. pasivă - λυθησεσθαι - a fi dezlegat

D. activă - ἔσεσθαι - a fi

Infinitiv perfect

Perfect (acțiune mixtă: punctiformă dar cu efecte de durată)

D. activă - λελυκεναι - a fi dezlegat

Modelul diatezei active este $\boxed{\mathbf{r + \epsilon + r\acute{a}d + \kappa\epsilon\nu\alpha\iota}}$

D. medie - λελυσθαι - a se fi dezlegat

D. pasivă - λελυσθαι - a fi fost dezlegat

Modelul diatezei medii / pasive este $\boxed{\mathbf{r + \epsilon + r\acute{a}d + \sigma\theta\alpha\iota}}$

19.2. Utilizările infinitivului

Utilizarea infinitivului pune în evidență cele două valori ale sale, valoarea substantivală și cea verbală:

1) *Infinitivul cu rol substantival* (cu articol)

Când este folosit ca substantiv articulat infinitivul poate avea rol sintactic de subiect, de complement direct, sau poate apare în apozitie:

(1) ca subiect al unui verb personal

το γαρ θελειν παρακειται μοι, το δε κατεργαζεσθαι το καλον ου̅ (Rom. 7:18)

căci reea [voința de bine] o am, dar facerea binelui – nu!

(2) sub forma unui complement direct

και ἐζητουν αυ̅τον κρατησαι. (Mc.12:12)

și ei căutau a-L prinde.

(3) în aroziție

τουτο γαρ ἐστιν θελημα του θεου, ὁ ἁγιασμος ὑμων,
ἀπεχεσθαι ὑμας ἀπο της πορνειας (1 Tes.4:3)

căci aceasta este voia lui Dumnezeu, sfințirea voastră, ferirea
voastră de destrăbălare (curie).

2) *Infinitivul cu rol verbal*

Când infinitivul apare în propoziții și are un rol verbal, el determină, ca și în cazurile anterioare, un verb principal și definește o subordonată de mod (de scop, de cauză, temporală):

(1) infinitivul ca scop al acțiunii unui verb personal.

και ἦλθομεν προσκυνησαι αὐτῷ (Mt.2:2)

și am venit [spre] a ne închina Lui.

(2) pentru a indica rezultatul acțiunii.

εὐοδωθησομαι... ἐλθειν προς ὑμας. (Rom.1:10)

să-mi fie dată favoarea... de a veni la voi.

(3) pentru a indica o cauză a acțiunii.

ἐξανετειλεν δια το μη ἔχειν βαθος γης (Mt.13: 5)

a răsarit din pricină că nu avea [de a nu avea] pământ adânc.

(4) în expresii temporale.

-1. infinitiv cu πριν pentru a indica anterioritatea.

ὁ ἡλιος μεταστραθησεται εἰς σκοτος... πριν ἐλθειν ἡμεραν κυριου. (Fap.2:20)

Soarele se a preface în întuneric... înainte de a veni ziua Domnului.

-2. infinitiv utilizat cu ἐν τῷ pentru a indica simultaneitate.

ἐν δε τῷ πορευεσθαι ἐγενετο αὐτον ἐγγιζειν (Fap.9:3)

Dar pe când călătorea, s-a întâmplat că se apropia ...

-3. infinitiv cu μετα το indicând posterioritate.

οἷς και παρεστησεν ἑαυτον ζωντατα μετα το παθειν αὐτον

și lor li s-a înfățișat însuși, iu, după pătimirea Sa. (Fap. 1:3).

3) *Infinitivul cu rol de complement sau atribut*

(1) cu substantive.

ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενεσθαι (Ioan 1:12)
le-a dat lor dreptul copii ai lui Dumnezeu a deveni.

(2) cu adjective.

οὐ οὐκ εἶμι ἴκανος κυψας λυσαι (Mc. 1:7)
nu sunt vrednic a-I dezlega încălțăminte.

(3) cu verbe (mai ales βουλομαι, θελω, μελλω, εὐδοκew, δοκιμαζω, πειραζω, ἀρχομαι, δυναμαι, care cer complement).

εἰ γαρ κατα σαρκα ζητε μελλετε ἀποθνησκειν. (Rom. 8:13)
căci, dacă potrivit cărnii [firii] trăiți – veți ajunge a muri.

20. PRONUMELE

Pronumele este partea de vorbire care ține locul unui substantiv într-o comunicare, și se acordă în gen, număr și caz cu substantivul desemnat. Ele se pot întâlni într-un număr variat de tipuri, cum ar fi pronumele personale, demonstrative, interogative, posesiv, etc.

20.1. Pronumele personale

Pronumele personale țin locul unor persoane. La persoana a 1a și a 2a, singular, *ἐγώ* (eu) și *σύ* (tu), și, respectiv, plural, *ἡμεῖς* și *ὕμεῖς* (noi, voi) ele se declină conform declinării a 3a, în timp ce la persoana a 3a (*αὐτός*, *αὐτή*, *αὐτό*) urmează regulile declinării a 1a și a 2a (paradigma 2-1η-2). Pentru persoana 1a și a 2a avem:

Nom.	<i>ἐγώ</i>	- eu	<i>σύ</i>	- tu
Ac.	<i>ἐμε, με</i>	- pe mine, mă	<i>σε</i>	- pe tine
Gen.	<i>ἐμου, μου</i>	- al meu	<i>σου</i>	- al tău
Dat	<i>ἐμοι, μοι</i>	- mie	<i>σοι</i>	- ție

Nom.	<i>ἡμεῖς</i>	- noi	<i>ὕμεῖς</i>	- voi
Ac.	<i>ἡμας</i>	- pe noi, ne	<i>ὕμας</i>	- pe voi, vă
Gen.	<i>ἡμῶν</i>	- al nostru	<i>ὕμῶν</i>	- al vostru
Dat.	<i>ἡμῖν</i>	- nouă	<i>ὕμῖν</i>	- vouă

Formele scurte *με*, *μου*, *μοι*, și respectiv, *σε*, *σου*, *σοι* pot fi pronunțate legat, împreună cu verbul determinat, și în acest caz își pierd accentul propriu. Pentru persoana a treia, pronumele personal *αὐτός*, *αὐτή*, *αὐτό* (el, ea, el – n) se declină după cum urmează:

Nom.	<i>αὐτός</i>	<i>αὐτή</i>	<i>αὐτό</i>
Ac.	<i>αὐτόν</i>	<i>αὐτήν</i>	<i>αὐτό</i>

Gen.	αὐτοῦ	αὐτῆς	αὐτοῦ
Dat.	αὐτῷ	αὐτῇ	αὐτῷ
Nom.	αὐτοὶ	αὐταὶ	αὐτὰ
Ac.	αὐτούς	αὐτάς	αὐτὰ
Gen.	αὐτῶν	αὐτῶν	αὐτῶν
Dat.	αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς

Pronumele personal de persoana a 3a poate avea înțeles reflexiv sau demonstrativ, de întărire a identității subiectului:

αὐτός ἐγὼ λέγω - eu însumi vorbesc;
 αὐτοῦ τοῦ ἀποστόλου - a apostolului însuși;
 ὁ ἀδελφός ὁ αὐτός - același frate.

Poziția adjectivului pronominal decide traducerea:

ὁ αὐτός ἄνθρωπος - același om,
 ὁ ἄνθρωπος αὐτός - omul însuși.

20.2. Pronumele demonstrative

Există două tipuri de pronume demonstrative: de apropiere - οὗτος, αὕτη, τουτο - și de depărtare - ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο. Deseori au sens de pronume personal (el, ea), sau apar ca adjective demonstrative.

ὁ λογος οὗτος = acest cuvânt (cuvântul acesta)
 sau οὗτος ὁ λογος = acest cuvânt (cuvântul acesta)

ἐκεῖνη ἡ ἡμέρα = acea zi (ziua aceea).
 sau ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη = acea zi (ziua aceea).

Când sunt folosite fără substantiv (singure), vor avea sensul, conform genului gramatical, οὗτος = acesta; αὕτη = aceasta; τουτο = acesta. Declinarea lor se poate observa în tabelul de jos (paradigma 2, 1-η, 2):

Nom.	οὗτος	αὕτη	τουτο
Ac.	τουτον	ταυτην	τουτο
Gen.	τουτου	ταυτης	τουτου
Dat.	τουτω	ταυτη	τουτω

Nom.	οὗτοι	αὗται	ταυτα
Ac.	τουτους	ταυτας	ταυτα
Gen.	τουτων	τουτων	τουτων
Dat.	τουτοις	ταυταις	τουτοις

Nom.	ἐκεῖνος	ἐκείνη	ἐκεῖνο
Ac.	ἐκεῖνον	ἐκείνην	ἐκεῖνο
Gen.	ἐκεῖνου	ἐκείνης	ἐκεῖνου
Dat.	ἐκεῖνω	ἐκείνῃ	ἐκεῖνω

Nom.	ἐκεῖνοι	ἐκείναι	ἐκεῖνα
Ac.	ἐκεῖνους	ἐκείνας	ἐκεῖνα
Gen.	ἐκεῖνων	ἐκείνων	ἐκεῖνων
Dat.	ἐκεῖνοις	ἐκείναις	ἐκεῖνοις

Alături de αὐτός, -η,-ο, ἐκεῖνος, -η, -ο, se traduce adesea în NT ca pronume personal, ‘el’, ‘ea’. În anumite situații, acest sens are o importanță teologică deosebită, de exemplu, în cazul înțelegerii naturii personale a Duhului Sfânt, în Ioan 14:26. În acest pasaj ἐκεῖνος aduce sublinierea că Duhul Sfânt (το πνευμα το ἅγιον, neutru), care este numit apărătorul și încurajatorul nostru (ὁ παρακλητος, masculin) nu este înțeles de Isus ca o forță neutră ci ca o persoană (ἐκεῖνος, el: masculin), anume a treia persoană din Sfânta Treime, Cel Care va veni să îi învețe pe ucenici:

ὁ δε παρακλητος, το πνευμα το ἅγιον ὁ πεμψει ὁ πατηρ ἐν τῷ ὀνοματι μου ἐκεῖνος ὑμας διδάξει παντα και ὑπομνησει ὑμας παντα ἃ εἶπον ὑμῖν ἐγώ

iar Mângâietorul, Duhul cel Sfânt pe care îl va trimite Tatăl în numele Meu, El vă va învăța toate și vă va aduce aminte toate câte vi le-am spus eu. (In. 14:26).

20.3. Pronumele relativ

Pronumele relativ - ὅς, ἥ, ὅ (care, ce) are forme distincte pentru cele trei genuri. Ele nu trebuie confundate cu articolul hotărât de care se deosebește prin faptul că primește accent, dar și prin faptul că există o anumită inversiune: - ὅς - pentru masculin (articol hotărât ὁ), ἥ - pentru feminin (articol hotărât, ἡ), și ὅ - pentru neutru (articol hotărât, το).

Nom.	ὅς	ἥ	ὅ	οἱ	αἱ	ἃ
Ac.	ὄν	ἦν	ὄ	οὓς	ἄς	ἄ
Gen.	οὖ	ἦς	οὖ	ῶν	ῶν	ῶν
Dat.	ῶ	ἦ	ῶ	οἷς	αἷς	οἷς

Atunci când determinantul pronumelui relativ nu este prezent, pronumele relativ trebuie tradus cu echivalentul genului: ὅς = el, cel care; ἥ = ea, cea care; ὅ = el (neutru), cel care; οἱ = ei, cei care; αἱ = ele, cele care; ἃ = ei / ele (neutru) cele care.

Cu flexibilitatea sa, pronumele relativ conferă multă exactitate comunicării. Un exemplu este Mt. 1:16, unde ἐξ ἧς, ‘din care, este la genul feminin, indicând-o pe Maria ca singur părinte pământesc al lui Isus (informație care se pierde în românește).

20.4. Pronumele interogativ și pronumele nehotărât

În limba greacă pronumele nehotărâte sunt τις, τι (*cine, ce; sau cineva, ceva*). Cele două tipuri de pronume, interogativ și nehotărât, se deosebesc prin accent: pronumele interogative au accent ascuțit (τις, τις, etc.), iar cele nehotărâte, nu au accent (τις, τι, etc.).

	M.\F.	N.
Nom	τις	τι
Ac.	τινα	τι
Gen.	τινος	τινος
Dat.	τινι	τινι
Nom.	τινες	τινα
Ac.	τινας	τινα
Gen.	τινων	τινων
Dat.	τισι(v)	τισι(v)

Exemple:

και ὑστερησαντος οἴνου λεγει ἡ μητηρ του Ἰησου προς αὐτον οἴνον οὐκ ἔχουσιν. και λεγει αὐτη ὁ Ἰησους: τις ἔμοι και σοι, γυναι οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου. (Ioan 2:3-4)

Și terminându-se vinul, zice mama lui Isus către El: Nu mai au vin. Și Ii zice Isus: Ce [ne este?] mie și ție, femeie, nu a venit ceasul meu...

και τινες των Φαρισαιων ἀπο του ὄχλου εἶπαν προς αὐτον, Διδασκαλε, ἐπιτιμησον τοις μαθηταις σου. (Luca 19:39)

Și unii dintre fariseii din mulțime i-au zis, Învățătorule, ceartă-ți ucenicii...

βλεπετε μη τις ὑμας ἔσται ὁ συλαγωγων δια της φιλοσοφιας και κενης ἀπατης κατα την παραδοσιν των ἀνθρωπων, κατα τα στοιχεια του κοσμου και οὐ κατα Χριστον. (Coloseni 2:8)

Vedeți ca nici unul dintre voi să nu fie înșelat prin filosofii și vorbe goale după tradiția oamenilor, după principiile lumii și nu după Hristos.

τη γαρ χαριτι ἔστε σεσφωσμενοι δια πιστεως. και τουτο οὐκ ἔξ ὑμων, θεου το δωρον, οὐκ ἔξ ἔργων, ἵνα μη τις

καυχησηται.

Căci prin har sunteți mântuiți, prin credință, și aceasta nu [este] de la voi - [ci] darul lui Dumnezeu, nu prin fapte, ca să nu se laude cineva. (Efeseni 2:8-9)

εἰ τις οὖν παρακλησις ἐν Χριστῷ, εἰ τι παραμυθιον ἀγαπης, εἰ τις κοινωνια πνευματος, εἰ τις σπλαγχνα και οἰκτιρμοι, πληρωσατε μου την χαραν ἵνα το αὐτο φρονητε, την αυτην ἀγαπην ἔχοντες, συμψυχοι, το ἐν φρονουντες. (Filipeni 2:1-2)

Acum, dacă [aveți] vreo mângâiere în Hristos, dacă [aveți] vreo încurajare a dragostei, dacă [aveți] vreo părtașie a Duhului, dacă [aveți] vreo înduioșare sau milă, [faceți-mi] deplină bucuria așa ca să vă gândiți la același lucru, având aceeași dragoste, într-un suflet, cugetând ca unul.

Limba greacă folosește și forme compuse ale pronumelor relative și demonstrative, cum ar fi:

pronumele relative nedefinite - ὅστις, ἥτις, ὅτι (oricine, oricare).

pronumele corelative cantitative - ὅσος, ὅση, ὅσον (cât de mult, -ă).

pronumele relative calitative - ὅποιος, ὅποια, ὅποιον (niște).

Alte pronume interogative, compuse, sunt:

pronumele int. cantitativ - πηλικος, πηλικη, πηλικον = cât de mare

pronumele int. cantitativ - ποσος, ποση, ποσον = cât, câți; câtă, câte

pronumele int. calitativ - ποταπος, ποταπη, ποταπον = ce fel de (cf. ποιος)

pronumele int. calitativ - ποιος, ποια, ποιον = ce fel de

Exemplu:

ἴδετε ποταπην ἀγαπην δεδωκεν ἡμιν ὁ πατηρ, ἵνα τεκνα θεου κληθωμεν, και ἔσμεν. δια τουτο ὁ κοσμος οὐ γινωσκει ἡμας, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτον. (1 Ioan 3:1)

Vedeți ce mare dragoste ne-a dat nouă tatăl, ca să ne numim copiii ai

lui Dumnezeu – și suntem. Și de aceea lumea nu ne cunoaște: pentru că nu l-a cunoscut [nici] pe El.

Και ἐκπορευομενου αὐτου ἐκ του ἱερου λεγει αὐτω εἰς των μαθητων αὐτου: διδασκαλε, ἴδε ποταποι λιθοι και ποταπαι οἰκοδομαι. (Marcu 13:1)

Și, ieșind El din Templu, îi spune unul din ucenicii lui: învățătorule, uite ce mai pietre și ce mai clădiri!

În ce privește pronumele nehotărât, el se traduce cu ‘un / o’, ‘cineva’, ‘un anume’, ‘o anume’, etc., de exemplu:

τουτο λεγει τις - cineva zice așa (aceasta)

ἄνθρωπος τις τουτο λεγει – un anume om zice așa (aceasta)

20.5. Pronumele de reciprocitate.

Pronumele reciproc ἀλληλων reprezintă o dublare a lui ἄλλος (altul) și înseamnă ‘unul altuia’, ‘unul pe altul’, și are trei forme în NT:

Nom. -----

Ac. - ἀλληλους

Gen. - ἀλληλων

Dat. - ἀλληλοις (m) / ἀλληλαις (f).

Exemple:

και ἐφοβηθησαν φοβον μεγαν και ἔλεγον προς αλληλους τις ἄρα οὗτος ἐστιν ὅτι και ὁ ἄνεμος και ἡ θαλασσα ὑπακουει αὐτω;

și au fost cuprinși [înspăimântați] de o mare frică și au zis unii către alții, cine este acesta, pe care și vântul și marea Îl ascultă? (Mc. 4:41)

ὑποτασσομενοι ἀλληλοις ἐν φοβῳ Χριστου

Supunându-vă unii altora în frica lui Hristos (Ef. 5:21)

20.6. Pronumele reflexiv

Pronumele reflexiv arată că subiectul acționează asupra sa însuși (ceea ce este posibil doar în cazurile acuzativ, genitiv, dativ).

Pers. 1a: ἑμαυτον, ἑμαυτην (însuși, însăși),
ἑαυτους, ἑαυτας (înșine, însene)

	M.	F.	M.	F.
Ac.	ἑμαυτον	ἑμαυτην	ἑαυτους	ἑαυτας
Gen.	ἑμαυτου	ἑμαυτης	ἑαυτων	ἑαυτων
Dat.	ἑμαυτω	ἑμαυτη	ἑαυτοις	ἑαυταις

Pers. 2a: σεαυτον, σεαυτην (tu însuși, însăși; voi înșivă, însevă)

Ac.	σεαυτον	σεαυτην	ἑαυτους	ἑαυτας
Gen.	σεαυτου	σεαυτης	ἑαυτων	ἑαυτων
Dat.	σεαυτω	σεαυτη	ἑαυτοις	ἑαυταις

Pers. 3a: ἑαυτον, ἑαυτην (însuși, însăși; înșiși, înseși)

Ac.	ἑαυτον	ἑαυτην	ἑαυτους	ἑαυτας
Gen.	ἑαυτου	ἑαυτης	ἑαυτων	ἑαυτων
Dat.	ἑαυτω	ἑαυτη	ἑαυτοις	ἑαυταις

Uneori, acest pronume poate apare în formă contrasă, αὐτου, αὐτης, pentru ἑαυτου, ἑαυτης, ceea ce duce, uneori, la confundarea sa cu pronumele personal.

ὁ ἄνθρωπος αὐτος λεγει τουτο - omul însuși zice aceasta.

ὁ ἄνθρωπος βαλλει αὐτον εἰς την θαλασσαν - omul se aruncă [el] însuși în mare.

Alteori, pronumele ἑαυτον poate fi folosit cu sens reciproc, ca în exemplu: λεγοντες προς ἑαυτους - vorbeau între ei (unii către alții), (Cf. Mc. 10:26; 16:3).

20.7. Pronumele posesiv

Pronumele posesive se acordă cu substantivele determinate în gen, număr și caz ca și când ar fi adjective. Uneori se cheamă adjective posesive.

Pers. 1a	ἑμος	ἑμη	ἑμον
Pers. 2a	σος	ση	σον
Pers. 3a	ἰδιος	ἰδια	ἰδιον

Pers. 1a	ἡμετερος	ἡμετερα	ἡμετερον
Pers. 2a	ὑμετερος	ὑμετερα	ὑμετερον
Pers. 3a	ἰδιοι	ἰδιαι	ἰδια

20.8. Pronumele corelativ demonstrativ

Pronumele corelativ demonstrativ are formele - τοιουτος, τοιαυτη, τοιουτο. Termenul are forță calitativă și se poate traduce '[în] acest fel, astfel'. Se declină ca ούτος, αύτη, τουτο.

20.9. Pronumele negativ

Pronumele negativ se construiește cu ajutorul adverbelor negative οὐ și μη, care se adaugă la numeralele 'unu, feminin, masculin și neutru, la singular, εἷς, μια, έν. οὐδεις, οὐδεις și se obține οὐδεμια, οὐδεν sau μηδεις, μηδεμια, μηδεν (nimeni, nimic). Cele formate cu οὐ se

folosesc, în general, cu modul indicativ, iar cele formate cu μη, μηδεις, etc., se folosesc cu celelalte moduri. Se declină doar la singular.

Nom.	οὐδεις	οὐδεμια	οὐδεν
Ac.	οὐδενα	οὐδεμιαν	οὐδεν
Gen.	οὐδενος	οὐδεμιας	οὐδενος
Dat.	οὐδενι	οὐδεμια	οὐδενι

Nom.	μηδεις	μηδεμια	μηδεν
Ac.	μηδενα	μηδεμιαν	μηδεν
Gen.	μηδενος	μηδεμιας	μηδενος
Dat.	μηδενι	μηδεμια	μηδενι

Nom.	εις	μια	έν
Ac.	ένα	μιαν	έν
Gen.	ένος	μιας	ένος
Dat.	ένι	μια	ένι

20.10. Exerciții

Vocabular:

ἀλαζονεια, ή - mândrie	ἐπιθυμια, ή - poftă
ξενος,-η,-ον - străin,-ă	παραγω - trec, a trece
πιστις,-εως, ή - credință,	σπλαγχνον, το - intestine, compasiune
ἀγιαζω - sfințesc	αἶρω - eu ridic, scot
ἀποκαλυπτω - dezvălui,	βασταζω - port, a purta
Γαλιλαια, ή - Galilea	δικαιοσυνη, ή - neprihănire, dreptate
ἐγγιζω - mă apropii	ένδυω - mă îmbrac
ἐπιστολη, ή - scrisoare	ήδη - deja
Ἰορδανης, ό - Iordan	Κανα, ή - Cana
κάγω, κάγω - și eu	νιπτω - mă spăl

ὅπως - cum	παλιν - iar, mai departe
παραβολή, ἢ - parabolă,	πειθω - coning
ποθεν - de unde	πυρα, ἢ - foc
σοφια, ἢ - înțelepciune	τοτε - atunci
φαινω - luminez, strălucesc	χαρα, ἢ - bucurie
ὧδε - aici	

1. Traduceți în limba română:

1. ὁ ἀποστολος αὐτος εὐαγγελιζει νεανιας και βαπτιζει αὐτους.
2. ἐγὼ οὐ βαπτιζω τους νεκρους ἀλλα συ βαπτιζεις τους νεκρους.
3. ἐκεινη ἢ ἀδελφη οὐκ ἔχει την εἰρηνην του Θεου ἐν καρδια αὐτης γαρ ἀμαρτανει ἐν τη γλωσση αὐτης.
4. ὁ πιστος ὁ ἀποστολος ἐτοιμαζει ταυτην την ἐκκλησιαν ἐν Κανα ὑπερ ἐκεινου προφητου και των μαθητων αὐτου.
5. ὁ ἀδελφος οὗτος διδασκει ὑμας και ἡμας περι του λογου ζωης
6. ἡμεις ἀναγινωσκομεν ταχεως και καλως δε ὑμεις οὐκ ἀναγινωσκετε οὕτως.
7. ἐκεινος υἱος ἐστι νεανιας ἀγαθος, πιστος και ἀγαπητος.
8. ἡ ὁδος του Χριστου ἐστιν ἢ ὁδος εἰρηνης και χαρας ἐν τουτω κοσμῳ.
9. νυν ἐσμεν τεκνα του Θεου του ἀληθινου και οὕτως ἀδελφοι

και ἀδελφαι του κυριου του αυτου.

2. Traduceți în limba greacă:

1. Domnul aduce viață oamenilor răi din lume.
2. Acel bărbat rămâne în păcatul lui.
3. Evanghelia și viața sunt daruri de la Dumnezeu cel drept.
4. Dumnezeu este unul, și acum aduce pace credincioaselor lui.
5. Când Isus îi înnață pe profeți, ucenicii buni botează tinerii în râu.
6. Astfel noi vedem puterea lui Dumnezeu însuși și suntem fericiți.

21. CONJUGAREA VERBELOR ÎN - ΜΙ

21.1. Generalități

Spre deosebire de conjugarea în -ω, tematică, în limba greacă exista și conjugarea în -μι, atematică. În Noul Testament cinci verbe în -μι apar mai frecvent, anume: εἶμι (sunt), δίδωμι (dau), ἵστημι (stau - în picioare), ἵημι (trimit) și τιθημι (pun). ἵημι apare doar în compuși, cum sunt ἀφίημι (trimit, iert, permit, părăsesc) și συνιημι (aduc împreună, pricep, înțeleg). În general, verbele care apar în NT, din această categorie, dimpreună cu rădăcina lor, sunt:

ἀμφιεννυμι,	ἕ	- a se îmbrăca ⁵
ἀπολλυμι,	ὀλ	- a distruge, a ruina
δεικνυμι	δεικ	- a arăta
δίδωμι,	δο	- a da
δυναμαι,	δυνα	- a putea, a fi în stare
εἶμι	ἔσ	- a fi, a exista
(εἶμι)	(ι)	(- a merge). ⁶
ἐκπεταννυμι	πετα	- a răspândi
ἐπισταμαι	στα	- a înțelege, a ști
ζωννυμι	ζω	- a înconjura, a încinge
ἵημι	ἕ	- a trimite
ἵστημι	στα	- a pune,
καθημαι	ἦ	- a sta, a se așeza
καταγνυμι	ᾠγ	- a frânge

⁵ Lista e prezentată în W. Mueller, *Gramatical Aids for Students of New Testament Greek*, Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1972, p. 48.

⁶ Unii comentatori afirmă că, de exemplu, în Ioan 7:34, 36, avem acest înțeles al verbului. În alte locuri din NT, el apare în compuși cu - απι, - ει, - εἶ, - εξ, - επ, - συν.

κειμαι	κει	- a sta întins
κερанныμι	κερα	- a amesteca
κιχηρημι	χρα	- a împrumuta (cuia)
κορεννυμι	κορε	- a (se) sătura
κρεμαμαι	κρεμα	- a atârna, a suspenda
(κρεμанныμι)	κρεμα	- a atârna, a suspenda)
μιγνυμι	μιγ	- a amesteca
ὀμνυμι	ὀμ	- a jura, a face legământ
ὀνινημι	ὀνα	- a fi folositor
πηγνυμι	παγ	- a zidi, a repara
πιμπλημι	πλα	- a umple
πιμπρημι	πρα	- a arde (febră), a se umfla
ῥηγνυμι	ῥαγ	- a rupe, a sparge
ῥωννυμι	ῥω	- a face puternic, a întări
σβεννυμι	σβε	- a stinge
στρωννυμι	στρω	- a împrăști
τιθημι	θη	- a pune, a așeza
φημι	φα	- a zice, a afirma

Unele din verbele acestea în – μι au și forme echivalente în – ω, în NT, de exemplu: ὀμνυμι - ὀμνω, στρωννυμι - στρωνω, μειγνυμι - μειγνω (μιγνυμι).

21.2. Paradigmele temporale și modale ale verbelor în - μι

Terminațiile verbelor în - μι se aseamănă cu cele ale verbelor în - ω mai puțin la timpurile prezent și aorist. La prezent, imperfect și aorist 2, verbele în - μι nu folosesc vocalele de legătură ο / ε înaintea terminațiilor. De asemeni, în conjugare, vocalele din rădăcină, ε, ο, α, apar adesea în varianta lor lungă η, ω, α.

O altă caracteristică a verbelor în - μι este faptul că și la prezent și imperfect indicativ ele prezintă, din start, o dublare a primei consoane din

rădăcină (dublare, reduplicare), nu numai la perfect și mai-mult-ca-perfectul. La prezent și imperfect vocala din mijloc este ι (iota). Dacă rădăcina începe cu o vocală, atunci iota, ι, se plasează înaintea rădăcinii, cu spirit aspru.

Verb rădăcină rădăcină prezent

τιθημι	θε	τιθε
διδωμι	δο	διδο
ἵστημι	στα	ἵστα
ἴημι	ἔ, ἦ	ἴη

La aorist I, diateza activă, sunetele caracteristice nu sunt ‘σα’ ci ‘κα’ (cf. la perfect). Paradigmele importante sunt:

21.2.1. Modul indicativ

1) Indicativ prezent activ

διδωμι	ἵστημι	τιθημι	-ἴημι
διδως	ἵστης	τιθης	-ἴης
διδωσι(ν)	ἵστησι(ν)	τιθησι(ν)	-ἴησι(ν)
διδομεν	ἵσταμεν	τιθεμεν	-ἴημεν ⁷
διδοτε	ἵστατε	τιθετε	-ἴετε
διδοασι(ν)	ἵστασι(ν)	τιθεασι(ν)	-ἴασι(ν)

2) Indicativ prezent mediu \ pasiv

διδομαι	ἵσταμαι	τιθεμαι	--
διδοσαι	ἵστασαι	τιθεσαι	--
διδοται	ἵσταται	τιθεται	- ἴεται
διδομεθα	ἵσταμεθα	τιθεμεθα	--
διδοσθε	ἵστασθε	τιθεσθε	--

⁷ În Lc. 11:4 se întâlnește ἀφιομεν.

διδονται ἴστανται τιθενται - ἴενται

3) Indicativ imperfect activ

ἔδιδουν	(nu în NT)	ἔτιθην	- ἴον (ἡφίον)
ἔδιδους	--	ἔτιθεις	--
ἔδιδου	--	ἔτιθει	- ἴεν (ἡφίεν)

ἔδιδομεν	--	ἔτιθεμεν	--
ἔδιδοτε	--	ἔτιθετε	--
ἔδιδοσαν (ἔδιδουν)	--	ἔτιθεσαν	--

4) Indicativ imperfect mediū\pasiv

ἔδιδομην	ἴσταμην	ἔτιθεμην
ἔδιδοσο	ἴστασο	ἔτιθεσο
ἔδιδοτο	ἴστατο	ἔτιθετο
(ἔδιδετο)		

διδόμεθα	ἴσταμεθα	ἔτιθεμεθα
διδοσθε	ἴστασθε	ἔτιθεσθε
διδονται	ἴσταντο	ἔτιθεντο

5) Indicativ aorist 1 și 2 activ

(aor.1)	(aor.2)	și (aor.1)	(cf. perf.)	(aor.1)
ἔδωκα	ἔστην	ἔστησα	ἔστηκα	ἔθηκα
ἔδωκας	ἔστης	ἔστησας	ἔστηκας	ἔθηκας
ἔδωκε(ν)	ἔστη	ἔστησε	ἔστηκε	ἔθηκε(ν)

ἔδωκαμεν	ἔστημεν	ἔστησαμεν	ἔστηκαμεν	ἔθηκαμεν
ἔδωκατε	ἔστητε	ἔστησατε	ἔστηκατε	ἔθηκατε
ἔδωκαν	ἔστησαν	ἔστησαν	ἔστηκαν	ἔθηκαν
(ἔδοσαν)	ἔστεκειν, etc.	la m.m.pf.		

6) Indicativ aorist 2 mediu

ἔδομην	(nu în NT)	ἔθεμην
ἔδου	--	ἔθου
ἔδοτο	--	ἔθετο
(ἔδετο)		
ἔδομεθα	--	ἔθεμεθα
ἔδοσθε	--	ἔθεσθε
ἔδοντο	--	ἔθεντο

1) Indicativ aorist 1 pasiv

ἔδοθην	ἔσταθην	ἔτεθην
ἔδοθης	ἔσταθης	ἔτεθης
ἔδοθη	ἔσταθη	ἔτεθη
ἔδοθημεν	ἔσταθημεν	ἔτεθημεν
ἔδοθητε	ἔσταθητε	ἔτεθητε
ἔδοθησαν	ἔσταθησαν	ἔτεθησαν

21.2.2. Modul subjunctiv

Modul subjunctiv⁸ folosește doar timpurile prezent și aorist:

1) Subjunctiv prezent activ⁹

δίδω	(nu în NT)	τιθω
δίδως	--	τιθης
δίδω	--	τιθη
δίδωμεν	--	τιθωμεν
δίδωτε	--	τιθητε
δίδωσι	--	τιθωσι

⁸ În NT nu apar formele de condițional-optativ ale verbelor în - μι.

⁹ Subjunctivul prezent mediu \ pasiv nu este folosit în NT.

2) Subjonctiv aorist 2 activ

δω [δυω]	στω	θω
δως [δυης]	στης	θης
δω [etc.]	στη	θη
δωμεν	στωμεν	θωμεν
δωτε	στητε	θητε
δωσι	στωσι	θωσι

3) Subjonctiv aorist 2 mediu

(nu în NT)	(nu în NT)	θωμαι
--	--	θη
--	--	θηται
--	--	θωμεθα
--	--	θησθε
--	--	θωνται

4) Subjonctiv aorist 2 pasiv

δοθω	σταθω	τεθω
δοθης	σταθης	τεθης
δοθη	σταθη	τεθη
δοθωμεν	σταθωμεν	τεθωμεν
δοθητε	σταθητε	τεθητε
δοθωσι	σταθωσι	τεθωσι

21.2.3. Modul imperativ

La modul imperativ verbele în -μι urmează următoarele paradigme:

1) Imperativ prezent activ

διδου	(nu în NT)	τιθει	- ίεξ
διδοτω	--	τιθετω	- ίετω

διδοτε	--	τιθετε	- ἱετε
διδοτωσαν	--	τιθετωσαν	- ἱετωσαν

2) Imperativ present mediu \ pasiv

--	--	τιθεσο	
--	--	τιθεσθω	
--	--	τιθεσθε	
--	--	τιθεσθωσαν	

3) Imperativ aorist activ

δος	στηθι	θες	- ἕς
δοτω	στητω	θετω	- ἕτω
δοτε	στητε	θετε	- ἕτε
δοτωσαν, δοντων	στητωσαν, σταντων	θετωσαν, θεντων	- ἕτωσαν

4) Imperativ aorist mediu

δου	(nu în NT)	θου
δοσθω	--	θεσθω
δοσθε	--	θεσθε
δοσθωσαν, δοσθων	--	θεσθωσαν, θεσθων

5) Imperativ aorist pasiv

δοθητι	σταθητι	τεθητι
δοθητω	σταθητω	τεθητω
δοθητε	σταθητε	τεθητε
δοθητωσαν	σταθητωσαν	τεθητωσαν

21.2.4. Modul Infinitiv

1) Infinitiv prezent

	D. activă	D. medie / pasivă
ἀφιημι	ἀφιεναι	ἀφεισθαι
διδωμι	διδοναι	διδοσθαι
εἶμι	εἶναι	-----
ἴστημι	ἴσταναι	ἴστασθαι
συνιημι	συνιεναι	συνιεσθαι
τιθημι	τιθεναι	τιθεσθαι

2) Infinitiv aorist

	D. activă	D. medie	D. pasivă
ἀφιημι	ἀφειναι	-----	-----
διδωμι	δουναι	δοσθαι	δοθηναι
εἶμι	-----	-----	-----
ἴστημι	στηναι	-----	σταθηναι
συνιημι	συνειναι	-----	-----
τιθημι	θειναι	θεσθαι	τεθηναι

21.2.5. Modul Participiu

Participiile verbelor în - μι se conjungă la fel ca verbele în - ω.

1) Participiul prezent activ

M.	διδους	ἴστας	τιθεις	- ἱεις
F.	διδουσα	ἴστασα	τιθεισα	- ἱεισα
N.	διδον	ἴσταν	τιθεν	- ἱεν

2) Participiu prezent mediu \ pasiv

M.	διδομενος	ἴσταμενος	τιθεμενος	--
F.	διδομενη	ἴσταμενη	τιθεμενη	--
N.	διδομενον	ἴσταμενον	τιθεμενον	--

3) Participiu aorist activ

M.	δους	στας	θεις	- εἶς
F.	δουσα	σασα	θειςα	- εἶσα
N.	δον	σταν	θεν	- ἔν

4) Participiu aorist mediu

M.	δομενος	-----	θεμενος
F.	δομενη	-----	θεμενη
N.	δομενον	-----	θεμενον

5) Participiu aorist pasiv

M.	δοθεις	σταθεις	τεθεις
F.	δοθειςα	σταθειςα	τεθειςα
N.	δοθεν	σταθεν	τεθεν

21.2.6. Formele principale ale verbelor în - μι

<i>Prezent Viitor</i>	<i>Aorist</i>	<i>Perfect</i>	<i>Prezent M/P</i>	<i>Aor. pasiv</i>	
διδωμι	δωσω	ἔδωκα	δεδωκα	δεδομαι	ἔδοθην
ἴστημι	στησω	ἔστησα	ἔστηκα	ἔσταμαι	ἔσταθην
		ἔστην			
τιθημι	θησω	ἔθηκα	τεθεικα	τεθειμαι	ἔτεθην
-ἴημι	-ήσω	-ήκα	-είκα	-έωμαι	-έθην
συνιημι	συνησω	συνηκα			
ἄφιοιμι	ἄφισω	ἄφηκα	ἄφεικα	ἄφειμαι	ἄφειθην
εἶμι	ἔσομαι	ἤμην*			
		(impf.)			

21.3. *Exerciții*

1. Analizați următoarele exemple:

ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός, ἐστὶν καὶ ἀδίκαιος, ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθάρσῃ ἡμᾶς ἀπο πάσης ἀδικίας (1 In. 1:9)

γίνου πιστός ἀχρι θανάτου, καὶ δώσω σοὶ τὸν στέφανον τῆς ζωῆς (Αποκ. 2:10)

ἴδου δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὀφείων καὶ σκορπιῶν καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ (Lc. 10:19)

καὶ εἶπεν, ποῦ τεθεικάτε αὐτόν— λεγούσιν αὐτῷ, κυριε, ἔρχου καὶ ἴδε. (In. 11:37)

μητι ἔρχεται ὁ λυχνός ἵνα ὑπο τὸν μοδίον τεθῆ ἢ ὑπο τὴν κλινὴν— οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν τεθῆ... (Mc. 4:21)

ANEXA 1: FORMELE PRINCIPALE ALE VERBELOR

prezent	viitor	aorist A.	aorist P.	perfect A.	perfect P.
ἄγγελλω	ἄγγελω	ἤγγειλα	ἤγγελθην		ἤγγελμαι
ἄγω	ἄξω	ἤγαγον	ἤχθην		ἤγμαι
αἴρω	αἴρω	ἤρα	ἤρθην	ἤρκα	ἤρμαι
αἰτέω	αἰτησω	ἤτησα		ἤτηκα	ἤτημαι
ἀκούω		ἤκουσα		ἤκηκα	
ἁμασπτανω	ἁμαρτησω	ἤμαρτόν ἤμαρτησα		ἤμαρτηκα	
ἀναβαίνω	ἀναβησομαι	ἀνέβην			
ἀνίστημι	ἀναστήσω	ἀνέστησα	ἀνεσταθην	ἀνέστηκα	ἀνέστημαι
ἀνοίγω	ἀνοίξω	ἠνέωξα	ἠνεχθην	ἀνέωγα	ἠνέωμαι
ἀπόλλυμι	ἀπολέσω	ἀπώλεσα		ἀπολλωλεκα	
ἄρχω	ἄρξομαι	ἤρξαμην			
ἀφίημι	ἀφήσω	ἀφίηκα	ἀφίεθην	ἀφίεικα	ἀφίεωμαι
βαίνω	βησομαι	ἔβην		βέβηκα	
βαλλω	βαλω	έβαλον	έβληθην	βέβληκα	βέβλημαι
βούλομαι	βουλησομαι				εβουλησάμην
γαμέω	γαμησω	έγημα	εγαμηθην	γεγαμηκα	
γίνομαι	γενησομαι	έγενόμην	εγενηθην	γεγονα	γεγένημαι
γινώσκω	γνωσομαι	έγνων	εγνωσθην	έγνωκα	έγνωσμαι
γράφω	γραψω	έγραψα	εγραψην	έγραφα	έγράμμαι
δέχομαι	δέξομαι	έδεξαμην	εδεχθην	δέδεγμαί	
διδασκω	διδάξω	έδίδαξα	έδιδάχθην		
δίδωμι	δώσω	έδωκα	έδοθην	δέδωκα	δέδομαι
δοκέω	δόξω	έδοξα			
διώκω	διώξω	έδίωξα	έδιωχθην		δεδίωμαι
δύναμαι	δυνησομαι	έδυναμην	ηδυνασθην		
εγγίζω	εγγίσω εγγιώ	ήγγισα		ήγγικα	
εγείρω	έγερω	ήγειρα	ηγέρθην	εγρηγορα	εγηγερμαι
είμι	έσομαι	ήμην ιμψ.			
ἐλπίζω	ἐλπιώ	ἤλπισα		ἤλπικα	
έρχομαι	ελεύσομαι	έλθον		εληλυθα	
εσθίω	φαγομαι	έφαγον			
εύρίσκω	εύρησω	εύρον	εύρέθην	εύρηκα	
έχω	έξω	έσχον		έσχηκα	
θέλω	θηλησω	ήθηλησα			
θησκω	θανούμαι	έθανον		τέθνηκα	
ίστημι	στησω	έστησα	εσταθην	έστηκα	
καίω	καύσω	έκαυσα	εκαύθην		κέκαυμαι
καλέω	καλέσω	εκαλεσα	εκληθην	κέκληκα	κέκλημαι
κλίνω	κλινώ	έκλινα	εκλίθην	κέκλικα	
κρίνω	κρινώ	έκρινα	εκρίθην	κέκρικα	κέκριμαι
λαμβάνω	ληψομαι	έλαβον	ελημφθην	είληφα	είλημμαι

prezent	viitor	orist A.	orist P.	perfect A.	perfect P.
λέγω	ἔρω	εἶπον	ἔρρεθην	εἶρηκα	εἶρημαι
λείπω	λείψω	ἔλιπον	ελείφην	ἔλειοπα	ἔλειμμαι
μανθάνω		ἔμαθον		μεμάθηκα	
μέλλω	μελλήσω	ἤμελλον ἔμελλον			
οἶδα	εἶδησω	εἶδεν			
ὄραω	ὄψομαι	εἶδον	ὠθην	ὄρακα ἔωρακα	
πάσχω		ἔπαθον		πέπονθα	
πίνω	πίομαι	ἔπιον			πέπωκα
πίπτω	πεσοῦμαι	ἔπεσον		πέπτωκα	
στέλλω	στελῶ	ἔστειλα	ἔσταλην	ἔσταλκα	ἔσταλμαι
στρέφω	στρέψω	ἔστρεψα	ἔστραθην		ἔστραμμαι
συναγώ	συναξώ	συνήγαγον	συνήχθην		συνήγμαι
σώζω	σώσω	ἔσωσα	ἔσωθην	σέσωκα	σέσωμαι
τάσσω	τάξω	ἔταξα	ἔταχθην	τέταχα	τέταγμαι
τελέω	τελῶ	ἔτελεσα	ἔτελέσθην	τέτελεκα	τέτέλεσμαι
τίθημι	θήσω	ἔθηκα	ἔτεθην	τέθεικα	τέθειμαι
ὑπαγώ	ὑπάξω	ὑπήγαγον	ὑπήχθην		ὑπήγμαι
φαίνω	φανούμαι	ἔφανα	ἔφανην		
φέρω	οἶσω	ἤνεγκα	ἤνεχθην	ἐνηνοχα	
φεύγω	φεύξομαι	ἔφυγον		πέφυεγα	
φοβέομαι		ἐφοβήθην			
χαίρω	χαρήσομαι	ἔχαρην			

ANEXA 2: ΛΥΩ, PARADIGMA VERBELOR ÎN -Ω

Timp Mod	Prezent A	prezent M/P	imperf. A	imperf. M/P	viitor A	viitor M
Indic.	λυω λυεις λυει λυομεν λυετε λυουσιν	λυομαι λυη λυεται λυομεθα λυεσθε λυονται	ἔλυον ἔλυες ἔλυε ἔλυομεν ἔλυετε ἔλυον	ἔλυομην ἔλυου ἔλυετο ἔλυομεθα ἔλυεσθε ελυοντο	λυσω λυσεις λυσει λυσομεν λυσετε λυσουσιν	λυσομαι λυση λυσεται λυσομεθα λυσεσθε λυσονται
Subj.	λυω λυης λυη λυομεν λυητε λυωσιν	λυομαι λυη λυηται λυομεθα λυησθε λυωνται				
Impv.	λυε λυετο λυετε λυετοσαν	λυου λυεσθω λυεσθε λυεσθωσαν				
Opt.	λυοιμι λυοις λυοι λυοιμεν λυοιτε λυοιεν	λυοιμην λυοιο λυοιτο λυοιμεθα λυοισθε λυοιντο			λυσοιμι λυσοις λυσοι λυσοιμεν λυσοιτε λυσοιεν	λυσοιμην λυσοιο λυσοιτο λυσοιμεθα λυσοισθε λυσοιντο
Part.	λυων λυουσα λυον	λυομενος λυομενη λυομενον			λυσων λυσουσα λυσον	λυσομενος λυσομενη λυσομενον
Infin.	λυειν	λυεσθαι			λυσειν	λυσεσθαι

Timp Mod	aorist1 A	aorist1 M	aorist3 P	aorist3 γινωσκω	aorist2 Α λαμβανω	aorist2. M λαμβάνω
Indic.	ἔλυσα ἔλυσας ἔλυσε ἔλυσάμε ν ἔλυσάτε ἔλυσαν	ἔλυσάμην ἔλυσω ἔλυσατο ἔλυσάμεθ α ἔλυσασθε ἔλυσαντο	ἔλυθην ἔλυθης ἔλυθη ἔλυθημεν ἔλυθητε ἔλυθησαν	ἔγνων ἔγnows ἔγνω ἔγνομεν ἔγnowτε ἔγnowσαν	ἔλαβον ἔλαβες ἔλαβε ἔλαβομεν ἔλαβετε ἔλαβον	ἔλαβομην ἔλαβου ἔλαβετο ἔλαβομεθα ἔλαβεσθε ἔλαβοντο
Subj.	λυσω λυσῆς λυσῆ λυσώμεν λυσῆτε λυσώσιν	λυσώμαι λυσῆ λυσῆται λυσώμεθα λυσῆσθε λυσώνται	λυθω λυθῆς λυθῆ λυθώμεν λυθῆτε λυθώσιν	γνω γνωs γνω γνωμεν γνωτε γνωσιν	λαβω λαβῆς λαβῆ λαβώμεν λαβῆτε λαβώσιν	
Impv.	λυσον λυσάτο λυσάτε λυσάτωσ αν	λυσαι λυσασθω λυσασθε λυσασθωσ αν	λυθητι λυθητω λυθητε λυθητωσα ν	γνωθι γνωτω γνωτε γνωτων	λαβε λαβετω λαβετε λαβετωσαν	λαβου λαβεσθω λαβεστε λαβεσθωσ αν
Opt.	λυσαιμι λυσαις λυσαι λυσαιμεν λυσαιτε λυσαιεν	λυσαιμην λυσαιο λυσαιτο λυσαιμεθ α λυσαισθε λυσαιντο	λυθειν λυθεις λυθει λυθειμεν λυθειτε λυθειεν	γνοιην γνοιης γνοιη γνοιημεν γνοιτε γνοιεν	λαβοιμι λαβοις λαβοι λαβοιμεν λαβοιτε λαβοιεν	λαβοιμην λαβοιο λαβοιτο λαβοιμεθα λαβοισθε λαβοιντο
Part.	λυσας λυσασα λυσαν	λυσάμενος λυσάμενη λυσάμενο ν	λυθεις λυθεισα λυθεν	γνους γνουςα γνον	λαβων λαβουσα λαβον	λαβομενος λαβομενη λαβομενον
Infin.	λυσαι	λυσασθαι	λυθηναι	γνωναι	λαβειν	λαβεσθαι

Timp Mod	perfect A	perfect M/P	m.m.c. perfect A	m.m.c. perfect M/P
Indic.	λελυκα λελυκας λελυκε λελυκαμεν λελυκατε λελυκασιν	λελυμαι λελυσαι λελυται λελυμεθα λελυσθε λελυνται	λελυκειν λελυκεις λελυκει λελυκειμεν λελυκειτε λελυκεισαν	λελυμην λελυσο λελυτο λελυμεθα λελυσθε λελυντο
Subj.				
Impv.				
Opt.	λελυκοιμι λελυκοις λελυκοι λελυκοιμεν λελυκοιτε λελυκοιεν	λελυιμαι λελυισαι λελυιται λελυιμεθα λελυισθε λελυινται		
Part.	λελυκως λελυκυια λελυκος	λελυμενος λελυμενη λελυμενον		
Infīn.	λελυκεναι	λελυσθαι		

ANEXA 3: REGULI GENERALE PENTRU ACCENTE

I. *Reguli generale*¹⁰

1. În afara unor excepții, toate cuvintele grecești primesc câte un singur accent.
2. Accentul ascuțit poate să cadă pe ultima, penultima și pe antepenultima silabă; accentul circumflex poate să cadă doar pe ultima or pe penultima silabă; accentul grav poate să cadă doar pe ultima silabă a unui cuvânt.
3. Accentul circumflex nu poate fi aplicat unei silabe scurte.
4. Dacă ultima silabă este lungă atunci:
 - 4.1. antepenultima nu poate primi accent.
 - 4.2. penultima, dacă are accent, are unul ascuțit.
5. Dacă ultima este scurtă, atunci o penultimă lungă, dacă are accent, nu poate avea decât un accent circumflex.
6. Un accent ascuțit pe ultima silabă a unui cuvânt se schimbă într-unul grav când cuvântul este urmat, fără vreun semn de punctuație, de un alt cuvânt, accentuat ori nu, ori de un grup de cuvinte.

II. *Reguli pentru substantive*

1. Accentul pe substantive rămâne pe aceeași silabă ca la nominativ singular, fiind guvernat de regulile generale și permițând două reguli de excepție (nr. 5 și nr. 11).
2. Atât în prima cât și în a doua declinare, când ultima silabă primește accent ascuțit la nominativ singular, atunci are accent circumflex la dativ și genitiv, singular și plural, iar în rest păstrează accentul ascuțit.

¹⁰ Cf. D.A. Carson, *Greek Accents. A Student's Manual*, Grand Rapids, MI: Baker Books, 1995, pp. 149-155.

3. Atât în prima cât și în a doua declinare, când ultima la nominativ singular are accent circumflex, accentul circumflex se păstrează pe ultima silabă la toate formele de singular.
4. Vocala α din ultima silabă la nominativ și acuzativ plural, pentru substantive neutre, este considerată întotdeauna scurtă.
5. Substantivele de declinarea întâi (numai) prezintă o excepție la genitiv plural: genitivul plural la declinarea întâi *trebuie* să aibă accent circumflex pe ultima silabă, indiferent ce accent are ori unde cade accentul la nominativ singular.
6. Vocala α în ultima silaba a tuturor substantivelor de declinarea întâi, la acuzativ plural, este întotdeauna considerată lungă.
7. Substantivele de declinarea întâi care se termină în α ori $\alpha\zeta$, cu α în ultima silabă fiind lungă or scurtă la nominativ singular, aceasta rămâne la fel, respectiv lungă ori scurtă, vocativ și la acuzativ singular.
8. Vocala α din ultima silabă a subst. feminine de prima declinare este considerată lungă, la genitiv singular și la dativ singular.
9. Vocala α din vocativul subst. masculine de prima declinare este considerată scurtă, mai puțin cazul în care nominativul lor singular are o ultimă silabă lungă în $-\alpha\zeta$, caz în care α la vocativ este lungă.
10. Ori de câte ori un α apare în silaba ultimă a acuzativului singular ori a acuzativului plural a substantivelor de declinarea a treia, acel α este scurt.
11. Substantivele monosilabice de declinarea a treia au în mod normal accent pe ultima la genitivul și dativul ambelor numere. La genitiv plural acest accent trebuie să fie circumflex; în rest este accent ascuțit.
12. Substantivele de declinarea a treia a căror rădăcină se termină în $-\alpha\nu\tau$ și a căror dativ plural are o penultimă care poate fi și lungă și scurtă, vor avea acea silabă lungă - dacă ea este accentuată.
13. Substantivele de declinarea a treia de tipul al doilea în $-\epsilon\zeta$ respectă, în toate inflexiunile, mai puțin la nominativ / acuzativ singular, regula 2 a participiilor (verbe). (În verbele de contractie, dacă cel puțin una din silabele contrase are accent, atunci silaba rezultantă este și ea accentuată).

13.1. dacă rezultanta este o penultimă sau antepenultimă, și este accentuată, atunci accentul ei respectă regulile generale.

13.2. dacă rezultanta este o ultimă și este accentuată, atunci accentul trebuie să fie circumflex.

14. Substantivele care se termina în - ις la nominativ singular și în - εως la genitiv singular constituie o excepție importantă de la regula generală 4.1, conform căreia, dacă ultima silabă este lungă atunci antepenultima nu poate primi accent. Această excepție are loc doar la genitiv singular și plural.

III. *Reguli pentru verbe*

1. Accentul verbelor regulate este regresiv, adică tinde să fie plasat cât mai în interior, spre antepenultima.

2. în verbele de contracție, dacă cel puțin una din silabele contrase are accent, atunci silaba rezultantă este și ea accentuată.

2.1. dacă rezultatul contragerii este o penultimă sau antepenultimă, și este accentuată, atunci accentul ei respectă regulile generale.

2.2. dacă rezultatul contragerii este o ultimă și este accentuată, atunci accentul trebuie să fie circumflex.

3. În verbele compuse accentul nu poate să depășească, în interior, augmentul.

4. Prezentul infinitiv în toate diatezele are accent regresiv.

5. Atunci când α se află pe ultima silabă la aorist 1, diateza activă sau la timpul perfect diateza activă, este întotdeauna scurt.

6. Aoristul 1 la modul infinitiv, diateza activă, primește accent pe penultima.

7. Verbele la imperativ aorist 2, persoana 2a, nu urmează regula recesiunii accentului.

8. La infinitiv aoristul 2 are accent circumflex pe ultima.

9. La viitor, diateza activă și medie, verbele lichide au aceleași accente ca și verbele în - εω la timpul prezent, diateza activă sau medie.

10. Aoristul 2 la imperativ, diateza medie, pers. 2, sing., are accent circumflex pe ultima ; iar aoristul 2 la infinitiv diateza medie, are accent pe penultima.

11. Perfectul la infinitiv, diateza activă și medie-pasivă, are accent pe penultima.

12. Aoristul pasiv la infinitiv are accent circumflex pe penultima.

13. La modul subjonctiv, aoristul 1 pasiv nu respectă regula accentului regresiv.

14. La verbele de contracție în - $\alpha\omega$ dacă silaba contrasă conține un α în centrul ei, sau un α , atunci silaba respectivă este lungă.

15. La verbele de contracție în - $o\omega$ regula 2.2 are întâietate asupra excepției care spune că diftongi $\alpha\iota$ și $o\iota$ sunt scurți, dacă se află în poziție finală.

16. La verbele în - $\mu\iota$, în NT, în afară de $\epsilon\iota\mu\iota$ (adică $\tau\iota\theta\eta\mu\iota$, $\delta\iota\delta\omega\mu\iota$, $\iota\sigma\tau\eta\mu\iota$), se aplică următoarele excepții:

16.1 la subjonctiv activ, prezentul și aoristul 2 au întotdeauna accent circumflex pe vocala lungă.

16.2 prezentul infinitiv activ are accent ascuțit pe penultima.

16.3 la participiu, prezent activ și aorist 2, accentul nu este regresiv.

17. La toate verbele compuse cu o prepoziție, accentul nu poate cădea mai departe, în interior, decât la o silabă în spatele verbului propriu-zis.

IV. Reguli pentru adjective

1. Adjectivele de prima și a doua declinare respectă regulile de accentuare ale substantivelor de declinarea respectivă (1, 2, 4, 6).

2. Adjectivele de prima și a doua declinare care au rădăcină terminată în vocală ori în consoana ρ (și care, în consecință, au sufixul α la feminin singular la toate cazurile), au α lung în silaba penultimă a tuturor formelor de singular feminin.

3. Adjectivele de declinarea a treia adoptă regulile de accentuare, 1,4, și 10 de la substantive.

4. Adjectivele de declinare a treia de tipul 2 (în – ες) respectă regula 2 a verbelor (inclusiv 2.1 și 2.2), excepție făcând nominativul singular, feminin și masculin.
5. Adjectivele mixte, de declinare a 3a și a 1a, respectă în mod normal regula 3 (adjective), dar și regulile 11 și 12 de la substantive, la masculin și neutru. La genul feminin, însă, respectă regulile de accentuare a substantivelor de declinare 1.
6. Comparativele și superlativele în – τερος și – τωτος (care înlocuiesc ς-ul final la nominativ masculin, la declinările 1 și 2) respectă regulile 1 și 2 de la adjective.
7. Toate participiile de aorist 2, diateza activă, au aceleași accente ca formele corespunzătoare ale participiului prezent al lui εἶμι.
8. La modul participiu timpul prezent, mediu-pasiv, aorist 1 mediu, și aorist 2 mediu, precum și la prezentul verbului neregulat δυνάμει, accentul de pe participiu este regresiv. La participiul perfect, diateza medie și pasivă, însă, accentul cade întotdeauna pe penultima.

ANEXA 4: ÎMPARTIREA PE SILABE¹¹

Numărul de silabe într-un cuvânt grec este dat de numărul de vocale sau de diftongi din acel cuvânt. De exemplu, ἄληθεια se desparte ἄ-λη-θει-α.

Pronunția cuvintelor și împărțirea în silabe respectă următoarele reguli:

a. O consoană singură aflată între două vocale, într-un cuvânt, trece și formează silabă cu cea de a doua vocală: ἄ-γω, σο-φι-ζω.

b. Orice grup de consoane care poate fi folosit (sau întâlnit) la începutul unui cuvânt în limba greacă - dacă apare în alte cuvinte grecești va fi lăsat nedespărțit și va intra în silaba următoare (aici sunt incluse și grupele de consoane care încep cu μ sau ν sau μν, și care vor forma, și ele, silabă cu vocala următoare): τυ-πτω, ὀ-γδοος, ἄ-στρον, ἔ-ξθος, ἔ-θνος, λι-μνης.

c. Un grup de consoane care nu apar folosite la începerea unui cuvânt, vreodată, va fi despărțit și va forma două silabe: ἄν-θος, ἔλ-πις, ἔρ-γμα. Consoanele duble vor fi și ele despărțite în două silabe diferite: θαλατ-τα, θαλασ-σα.

d. Cuvintele compuse se despart în silabe la locul compunerii (la literele unde s-a făcut alăturarea): εἰσ-φερω, προσ-φερω, ἄν-αγω, εἰσ-αγω, συν-εχω (totuși, scriitorii antici scriau adesea și în felul acesta: ἄ-ναγω, εἰ-σαγω, προ-σελθε-ιν, ἔ-ξαγω, δυ-σαρεστος).

e. Litera sigma, σ, atunci când este urmată de una sau mai multe consoane, este fie atașată silabei anterioare (ἄ-ρισ-τος), sau formează silabă împreună cu consoana următoare (ἄ-ρι-στος) (scriitorii antici nu erau consecvenți și există și împărțiri de felul: ἄ-ρις-στος).

f. Scriitorii antici combinau uneori cuvintele alăturate, formând silabe care indicau pronunția combinată nu împărțirea separată a fiecărui

¹¹ H. W. Smyth, *Greek Grammar (First Edition)*, Part 1 §§138-141, pp. 34-35.

cuvânt: ἔκ τουτου era pronunțat și împărțit în silabe, sub forma: ἔκτου-του.

În expunerea lui Goetchius, principalele reguli pentru despărțirea în silabe sunt următoarele:¹²

(a) O consoană singură, aflată între două vocale, va trece la silaba următoare, ca în exemplul: λυ-σο-με-θα.

(b) Orice grup de consoane care poate fi folosit la începutul unui cuvânt în limba greacă va trece la silaba următoare: πι-στευ-ο-μεν, ἄ-θλη-σις, μι-κρος, τι-κτω, κρυ-πτω.

(c) O consoană urmată de μ sau de ν va trece la silaba următoare, ca în exemplele: πρᾶ-γμα, μι-μνη-σκο-μαί.

(d) Celelalte grupări de consoane se divid trecând la silabe diferite: ἔλ-πις, ἔρ-χο-μαί.

(e) Cuvintele compuse se împart în silabe la punctul de compunere: εἰς-ηλ-θον, προσ-ερ-χε-ται.

¹² Goetchius, *The Language of the New Testament*, p. 318, n.2.

ANEXA 5: VOCABULAR SELECTIV

A

᾿Αβρααμ	- Avraam
ᾰβυσσος, ου	- abis, locuința morților, a demonilor
ᾰβαρης, ου	- povară
ᾰββα	- tată (ebraism).
ᾰγαθοποιεω	- a face ce este bun, bine
ᾰγαθος,-ης,-ον	- bun,-ă
ᾰγαθωσυνη, ης	- bunătate, generozitate
ᾰγαλλιασις, εως	- bucurie extremă, entuziastă
ᾰγαλλιαω,	- a se bucura (cu entuziasm)
ᾰγαμος, ου	- necăsătorit, -tă
ᾰγανακτεω	- a fi indignat, mâniaș
ᾰγανακτησις, εως	- indignare
ᾰγαπαω	- a iubi
ᾰγαπη, ης	- dragoste
ᾰγαπητος,-ῆ,-ον	- iubit,-ă
ᾰγγελια, ας	- veste, mesaj, comandă (εὐαγγελιον)
ᾰγγελω	- a vesti, a spune
ᾰγιος,-α,-ον	- sfânt,-ă
ᾰγιαζω	- a sfinți
ᾰγιασμος, ου	- sfințire, consacrare, dedicare
ᾰγκαλη, ης	- mână (braț)
ᾰγνιζω	- a purifica, a curăți
ᾰγνοεω	- a nu înțelege, a nu ști, a nu cunoaște
ᾰγοραζω	- a răscumpăra, a elibera
ᾰγορα, ας	- piață
ᾰγω	- a conduce

ἄγωγη, ης	- a mod de viață, purtare
ἄγωνιζομαι	- a lupta, a se întrece în competiție
ἄδελφης, ης	- soră
ἄδελφος, ου	- frate
ἄδηλοτης, ητος	- nesiguranță
ἄδιαλειπτως	- constant, mereu
ἄδικια, ης	- nedreptate, încălcare de lege
ἄδικημα, τος	- vină, păcat
ἄδολος, ον	- pur, neamestecat
ἄδω	- a cânta
ἄδυνατος, ον	- imposibil
ἄζυμος, ἡ, ου	- fără aluat, nedospit, -ă
ἄηρ, ερος	- vâzduh, aer, atmosferă
ἄθετεω	- a respinge, a refuza, a ignora, a anula
ἄθλεω	- a lupta într-o competiție, a concura
αἷμα, τος	- sânge
αἶρω	- a ridica, a scoate, a desființa, a distruge
αἶρεσις, εως	- alegere, erezie, sectă, partidă
αἶτεω	- a cere
αἰών, ος	- epocă
αἰώνιος, -ον	- etern,-ă, veșnic,-ă
αἰνιγμα, τος	- enigmatic, obscur, neclar
αἰσθανομαι	- a înțelege, a pătrunde rațiunea, sensul
αἰσθησις, εως	- înțelegere, rațiune
αἰσχρος, ας, ον	- rușinos, necinstit, indecent
αἶτεω	- a cere
αἰτία, ας	- cauză, sursă, motiv
ἄκολουθεω	- a urma
ἄκουω	- a auzi
ἄκριβεια, ας	- exactitate, precizie
ἄλαζονεια, ας	- mândrie
ἄλλα	- dar
ἄλας	- sare (ἅλς, ἅλος)

ἄλλαχοθεν	- în altă parte
ἄλεκτωρ, ορος	- cocoș
ἄληθεια, ας	- adevăr
ἄληθης,-ες	- adevărat,-ă, cinstit,-tă
ἄληθινος,-η,-ον	- adevărat,-ă
ἄλληγορεω	- a alegoriza, a vorbi alegoric
ἄλιευω	- a pescui
ἄλλος,-α,-ον	- altul,-a (de același fel)
ἄλλοτριος,-α,-ον	- străin,-ă
ἄλογος, ον	- nerațional, sălbatic, necivilizat
ἅμα	- împreună; cu Dat. împreună cu
ἅμαρτανω	- a păcătui
ἅμαρτια, ας	- păcat
ἅμαρτωλος, ον	- păcătos
ἄμην	- amin, așa să fie
ἄμνος, ον	- miel
ἄν	- dacă
ἄνα	- prop cu Ac. în sus, între
ἄναβαινω	- a urca
ἀναγιγνωσκω	- a citi
ἀνατρεπω	- a răsturna
ἀναγκη, ης	- necesitate, necaz, nevoie, limitare
ἀνιγγμα, τος	- imagine obscură, neclară
ἀίρεομαι	- a alege, a prefera
ἀίρεσις, εως	- erezie, partidă
ἀίρω	- a ridica, a lua pe sus, a distruge
ἀίτεω	- a cere, a întreba
ἄκουω	- a auzi
ἅμαρτανω	- a păcătui
ἄναβαινω	- a urca, a merge în sus
ἀναλαμβάνω	- a ridica, a purta, a căra
ἀναλημψις, εως	- ridicare, înălțare, moarte
ἀναχωπεω	- a se retrage

ἀναζαω	- a reveni la viață
ἀνεμος, ου	- vânt
ἀνιστημι	- a se ridica (din morți), a numi
ἀνηρ, ἀνδρος	- bărbat, soț
ἀνθρωποκτονος, ου	- ucigaș, asasin
ἀνθρωπος, ου	- om
ἀνοιγω	- a deschide
ἀνωθεν	- de sus, din nou
ἀντι	- prep. cu Gen. împotriva, în loc (de)
ἀνω	- sus, deasupra
ἄξιος, -α, -ον	- vrednic, -ă
ἀπαγχο	- a [se] spânzura
ἀπαγω	- a conduce (în afară)
ἅπας, ἅπασα, ἅπαν	- tot (toată), întreg, întreagă
ἀπερχομαι	- a pleca
ἀπεχω	- a primi deplin
ἀπο	- prep cu Gen. de la, din
ἀποθνησκω	- a muri
ἀποκαλυπτω	- a face cunoscut
ἀποκειμαι	- a păstra, a rezerva
ἀποκρινομαι	- a răspunde
ἀπολλυμι	- a distruge, a pierde
ἀποστελλω	- a trimite
ἀποστολος, ου	- apostol
ἀπτω	- a atinge
ἀρπαζω	- a apuca, a prinde
ἄρτος, ου	- pâine
ἀρχη, ης	- început
ἀρχομαι	- a începe
ἄρχων, -οντος	- stăpânitor, conducător
ἀσθενεια, ας	- slăbiciune
ἀσθενεω	- a se îmbolnăi
ἀσπασμος, ου	- salutare

ἄστηρ,-ερος, ου	- stea
αὐλή, ης	- staul
αὐτός,-ης,-ος	- pron. pers., 3 per. sg. - el, ea
ἄφρημι	- a lăsa, a părăsi
ἄφησις, εως	- iertare
ἄχρι(ς)	- Gen. până [când], în timp ce

B

βαθος,-ους, τος	- adâncime
βαθυσ,-εις, -υς	- adânc,-ă
βαλλω	- a arunca
βαινω	- a merge
βαπτίζω	- a boteza, a spăla
βαπτω	- a cufunda
βαρεω	- a împovăra, a copleși
βασιλεια, ἡ	- împărăție
βασιλευς,-εως, ὁ	- rege, suveran
βασιλικος,-ης,-ον	- funcționar împărătesc
βασταζω	- a purta
βδελυγμα, τος	- detestabil, spurcat
βεβαιος, α, ον	- ferm, confirmat, nezguduit
βιβλιον, τος	- carte mică
βια, ας	- forță, violență
βιος, ου	- viață (biologică)
βλεπω	- a vedea
βοαω	- a striga
βουλομαι	- a dori
βραβειον, ου	- premiu
βραβευω	- a arbitra, a judeca
βρωμα, τος	- hrană solidă, tare

βρωσις, εως	- hrană, mâncare, masă
βουλομαι	- a dori
βους, βοος	- bou, vacă

Γ

Γαλιλαια, ή	- Galilea
γαμεω	- a se căsători
γαμος, ου	- căsătorie, nuntă
γαρ	- căci, pentru
γαστηρ,-τρος	- matrice
γε	- cu siguranță, chiar
γενναω	- a da naștere
γενος,-ους, τος	- rasă, neam
γερων, οντος	- bătrân
γεωργεω	- a cultiva teren, a practica agricultura
γη, ης	- pământ
γινομαι	- a deveni
γινωσκω	- a cunoaște
γλωσσα, ης	- limbă
γνωσις, εως	- cunoaștere
γνωριζω	- a face cunoscut, a descoperi
γογγυζω	- a se plânge, a murmura
γονευς, εως	- părinte
γονυ, γονατος	- genunchi
γραμμα, ατος, τος	- literă
γραμματευς, εως	- copist, cărturar
γραφη, ης	- scriere
γραφω	- a scrie
γηηγορευω	- a fi treaz, a veghea
γυνη, αικος	- femeie, soție

Δ

δαιμονιον, τος	- demon
δακνω	- a mușca
δακρυω	- a plânge
δε	- dar, însă, dimpotrivă
δεομαι	- a cere
δεχομαι	- a primi
δεω	- a lega
δει	- 3 pers. sg. δεω - trebuie
δειγμα, τος	- exemplu, avertizare
δευτε	- vino! (comandă)
δη	- cu adevărat
δηλος, η, ον	- evident
δηλωω	- a arăta, a face cunoscut
δια	- Gen.- prin, peste; Ac.- din cauză, datorită
διαβαινω	- a traversa
διαβαλλω	- a acuza
διαβολος, ου	- diavol
διαγιγνωσκω	- a analiza, a investiga, a decide
διαθηκη, ης	- testament
διακονεω	- a sluji, a servi
διακονος, ου	- slujitor (diacon)
διακρινω	- a ealua, a disputa, a ezita, a judeca
διαλογιζομαι	- a discuta, a argumenta
διαλεγομαι	- a disputa, a dezbate
διαμενω	- a sta, a rămâne, a continua
διαμαχομαι	- a protesta vehement
διαμεριζω	- a împărți
διανοιγω	- a deschinde mintea, a explica
διανοια, ας	- minte, intelect

διασπειρω	- a împrăștia
διασπορα, ας	- diaspora, împrăștiere
διαφευγω	- a evada, a scăpa
διαφθειρω	- a se distruge, a se ruina, a decădea
διδασκαλος, ου	- învățător, dascăl
διδασκω	- a învăța, a preda
διδαχη, ης	- învățătură
διδωμι	- a da
δικαιος, -α, -ον	- drept / cinstit, -ă, neprihănit, -ă
δικαιοσυνη, ης	- neprihănire, dreptate, îndreptățire
δικαιοω	- a îndreptăți.
διερωταω	- a învăța prin întrebări
διωκω	- a persecuta, a urmări
καταδιωκω	- a persecuta, a urmări
δοκεω	- a părea, a crede, a gândi
δολιος, -α, -ον	- înșelător, -oare
δοξα, ης	- slavă, glorie
δοξαζω	- a slăi
δουλος, ου	- rob, sclav
δρακων, οντος	- balaur (diavolul)
δρομος, ου	- drum, curs, cale (a ieșii)
δυναμαι	- a putea, a fi capabil
δωρον, ου	- dar, cadou

E

εαν	- dacă
εαω	- a permite, a îngădui
εαυτου, εαυτων	- pr. refl. 3 gen. - însuși, -săși; înșiși, -sele
εγγιζω	- a se apropia
εγγυς	- aproape
εγειρω	- a învia

ἔγω	- pron. pers., 1 sg. - eu
ἔθνος, ἔθνους,	- națiune, popor
ἔθος, ους	- obicei, practici, tradiție
εἰ	- dacă
εἰ μὴν	- cu siguranță, categoric
εἰ μὴ	- doar, doar dacă, numai dacă
εἶμι	- a fi
εἶπαν, εἶπον	- am spus (aor.2 al lui λεγω)
εἰρηνῆ, ἡ	- pace
εἰς	- Ac. - în, spre, pentru
εἰσαγω	- a conduce înăuntru
εἰσερχομαι	- a intra
εἰσπορευομαι	- a merge înăuntru
ἐκ	- Gen. din, de la, de pe
ἐκβαλλω	- a arunca afară
ἐκει	- acolo
ἐκεινος,-η,-ο	- pron. dem. dep. - acela, aceea
ἐκκλησια, ας	- biserică, adunare
ἐκπορευομαι	- a merge afară
ἐκχεω	- a vărsa
ἐλεεω	- a avea milă
ἐλπις, ἐλπιδος	- speranță
ἐλπίζω	- a spera
ἐμβλεπω	- a privi, a considera
ἐμος, -η,-ον	- meu, mea
ἐμαυτος	- pron. refl., 1 sg./pl. – eu însumi
ἐμπροσθεν	- înainte, în față
ἐν	- Dat.- în
ἐν	- numeral card., n. - unul
ἐναντι (ἐναντιον)	- Gen. în față, în prezența
ἐνδυω	- a [se] îmbrăca
ἐντολη, ης	- poruncă
ἐξαγω	- a conduce afară

ἔξανατελλω	- a produce
ἔξερχομαι	- a ieși, a pleca
ἔξουσια, ας	- putere, autoritate
ἔξω	- afară, în exterior
ἑορτη, ης	- sărbătoare, zi de sărbătoare
ἑπαγγελια, ας	- promisiune (făgăduință)
ἑπαυριον	- mâine
ἑπαφρας, ὁ	- Epafras
ἑπι	- Gen.- pe, în; Dat. - deasupra; - Ac.- spre, împotriva
ἑπικαλεω	- a chema, a numi
ἑπιθυμια, ας	- poftă
ἑπισταμαι	- a ști, a înțelege
ἑπιστολη, ης	- scrisoare, epistolă
ἑπιστρεφω	- a se întoarce
ἑπιφανεια, ας	- apariție, venire
ἑποικοδομεω	- a zidi, a consolida
ἑργον, ου	- lucrare
ἑρημος, ου	- pustiu
ἑρχομαι	- a veni
ἑριζω	- a se certa, a protesta
ἑρμηνευω	- a explica, a interpreta, a traduce
ἑρωταω	- a se ruga, a întreba
ἑσθιω	- a mânca
ἑσχατος,-η,-ον	- ultim,-ă
ἑσω	- înăuntru
ἑτερος,-α,-ον	- alt,-ă (de alt fel)
ἑτοιμαζω	- a pregăti
ἑτοιμος,-η,-ον	- pregătit,-ă, gata
εὖ	- bine, bun
εὐαγγελιζω	- a evangheliza
εὐαγγελιον, ου	- evanghelie
εὐδοκεω	- a place, a fi mulțumit

εὐθεως	- îndată
εὐθυσ	- imediat
εὐλογεω	- a binecuvânta
εὐλαβεια, ας	- evlavie, reverență, teamă de divinitate
εὐνοεω	- a se împrieteni, a avea intenții bune.
εὐοδοω	- a reuși în călătorie
εὐρισκω	- a găsi, a descoperi, a afla
εὐσεβεω	- a se închina
εὐχαριστεω	- a mulțumi
εὐχαριστια	- mulțumire, recunoștință
εὐχη, ης	- rugăciune
εὐχρηστος, ον	- folositor, benefic
εὐψυχεω	- a fi încurajat
ἐφημερος, ον	- zilnic
ἐφιστημι	- a se apropia, a fi prezent, a insista
ἐχθρα, ας	- dușmănie, ostilitate
ἐχθρος, -ας, -ον	- dușman, -ă, inamic, -ă
ἐχω	- a avea
έως	- până (când)

Z

ζαω	- a trăi
Ζεβεδαιος, ὁ	- Zebedei
ζευγος, ους (ζυγος, ου)	- jug
ζηλευω	- a fi zelos, a avea rână
ζηλωω	- a fi gelos, a fi interesat
ζημιωω	- a pierde, a pedepsi
ζητεω	- a căuta
ζωη, ης	- viață
ζωνη, ης	- centură, curea
ζων, ου	- creatură vie, ființă

ζωοποιεω - a da viață, a aduce la viață

H

ἦ - sau; ἦ... ἦ, ori... ori
 ἦδη - deja
 ἦδεως - cu bucurie, bucuros
 ἦδονη, ης - plăcere, pasiune
 ἦκω - a veni, a sosi
 ἦλιος, ου - soare
 ἦλικια, ας - vârstă, lungimea ieții
 ἦμερα, ας - zi
 ἦσυχια, ας - liniște, tăcere
 Ἡσαίας, ὁ - Isaia

Θ

θαλασσα, ης - mare
 θανατος, ου - moarte
 θανατω - a da la moarte, a ucide
 θνησκω - a muri
 θαρσος, ους - curaj
 θαυμαζω - a se mira
 θεαομαι - eu privesc
 θελημα, -τος, το - voință, dorință, voie
 θελω - a dori, a vrea
 θεος, ου - Dumnezeu, zeu, zeită
 θεα, ας - zeită
 θειοτης, ες - dumnezeire, natură divină
 θεοπνευστος, ον - insuflare divină, inspirație
 θελω - a dori, a vrea
 θεμελιω - a pune temelie, a fundamenta ferm

θεραπευω	- a vindeca
θεριζω	- a secera
θεωρεω	- a veghea, a vedea, a observa, a percepe
θεωρια, ας	- vedere, spectacol
θησαυρος, ου	- comoară, tezaur
θλιψις, εως	- necaz, încercare grea, suferință
θρησκεια, ας	- religie, închinare
θριξ, τριχος	- fir de păr
θρυπτω	- a rupe în bucăți
θυγατηρ, τρος	- fată
θυμος, ου	- mânie, furie, revoltă
θυρα, ας	- ușă, poartă
θυρωρος, ου	- portar
θυρεος, ου	- scut
θυσια, ας	- jertfă, sacrificiu
θυω	- a jertfi, a tăia animal pentru jertfă

I

ἰαομαι	- a vindeca, a se restabili
ἰδιος,-α,-ον	- propriu, personal
ἱερον, ου	- templu
Ἱεροσολυμα, ἡ	- Ierusalim
Ἰησους, ὁ	- Isus
ἱκανος,-ης,-ον	- vrednic,-ă, potrivit,-ă
ἱλασμος, ου	- ispășire
ἱματιον, ου	- haine, îmbrăcăminte, manta
Ἰορδανης, ὁ	- Iordan (râul)
Ἰουδαια, ἡ	- Iudea
Ἰουδας, ὁ	- Iuda
Ἰσραηλ, ὁ	- Israel
ἰστημι	- a sta (în picioare)

ἰσχυρος, -ας, -ον	- tare, puternic, -ă
ἰχθυς, -θυσ	- pește
Ἰωαννης, ὁ	- Ioan

K

κἀγω	- și eu
καθαριζω	- a curăța
καθευδω	- a dormi (în moarte)
καθημαι	- a șede
καθως	- tot așa, așa cum
και	- și
καινος, -ης, -ον	- nou, -ă
καιω	- a lumina, a păstra lumina, a arde
κἀκεινος, -η, -ο	- și acel, aceea
κακια, ας	- răutate, necaz, rău, nelegiuire
κακος, -ης, -ον	- rău, rea
κακοπαθεω	- a suferi, a îndura, a suporta
κακοποιεω	- a face rău
καλεω	- a chema (pe cineva)
καλος, -ης, -ον	- frumos, -oasă, bun, -ă
καλως	- bine (κακως, rău, greșit)
Κανα, ἡ	- Cana
καρδια, ας	- inimă
καρπος, ου	- rod (fruct)
καρποφορεω	- a produce, a aduce roade (fruct)
καρφος, ου	- pai
κατα	- Gen.- în jos; Ac.- peste tot
καταβαινω	- a coborâ
καταλαμβανω	- a obține, a apuca
καταλυω	- a distruge
καταργεω	- a anula, a aboli

καταρτιζω	- a uni
κατευθυνω	- a îndrepta
Καφαρναουμ, ή	- Capernaum
κερμα,-ματος	- bani
κερματιστης, ου	- schimbător de bani
κηρυσσω	- a predica, a proclama
κηρυγμα, -ματος	- proclamare, predică
κλειω	- a închide
κλεπτης, ου	- hoț
κλεπτω	- a fura
κλινω	- a apleca
κοινωνια, ας	- părtășie
κοιλια, ας	- stomac, abdomen
κολλυβιστης, ου	- monedă
κοπιαω	- a munci din greu, a obosi
κοπτω	- a tăia
κοσμος, ου	- lume
κραζω	- a striga
κρατεω	- a apuca, a se prinde de ceva
κρειττον	- mai bine, superior
κριμα,-τος	- judecată
κρινω	- a judeca
κρυπτω	- a ascunde, a [se] ascunde
κτιζω	- a crea
κυριος, ου	- domn
κωφος,-η,-ον	- surd,-ă

Λ

λαλεω	- a vorbi
λαμβανω	- a lua, a obține, a alege
λαμπω	- a da lumină, a lumina

λαος, ου	- popor
λατρεία, ας	- închinare, ritual
λατρευω	- a se închina
λεγω	- a spune
λειπω	- a lipsi, a fi insuficient
λειτουργεω	- a sluji, a se închina
λεπρος, ου	- lepros
λευκος, η, ον	- alb, albă
ληστης, ου	- tâlhar
λιθος, ου	- piatră, stâncă
λιμνη, ενος	- port
λιμνη, ης	- lac
λογος, ου	- cuvânt
λογια, ων	- colecție de cuvântări, de ziceri
λογιζομαι	- a socoti, a considera, a gândi, a reflecta
λογικος, η, ον	- logic, rațional, spiritual
λυκος, ου	- lup
λυπεω	- a suferi
λυτρον, ου	- mijloc, sau cale de răscumpărare
λυτροομαι	- a răscumpăra, a elibera
λυτρωσις, εως	- răscumpărare, eliberare
λυχνος, ου	- lampă, lumină
λυω	- a dezlega

M

μαθητης, ου	- ucenic
μακαριος,-α,-ον	- fericit,-ă, binecuvântat,-ă
μακροθυμεω	- a fi îndelung răbdător, a suporta
μανθανω	- a învăța, a face ucenici
μαρτυρεω	- a mărturisi
μαρτυρια, ας	- mărturisire

μαρτυρομαι	- a da mărturie solemnă, a insista
μαρτυς, μαρτυρος	- martor, martir
ματαιος, α, ον	- zadarnic, deșertăciune, fără preț
μαχομαι	- a [se] lupta
μαχαιρα, ης	- sabie
μεγας, -αλη, -α	- mare
μεθερμηνεζω	- a interpreta
μεθη, ης	- beție
μεθοδεια, ας	- înșelătorie, truc, șmecherie
μελει	- e important... (impersonal)
μελλω	- a fi în curs de..., a fi destinat, a deveni
μελος,-ους, τος	- membru, partea de trup
μελω	- a avea grijă (de cineva sau ceva)
μεν	- de fapt, într-adevăr
μενω	- a rămâne
μερις, ιδος	- bucată, parte
μερος, ους	- bucată, parte
μεριζω	- a despărți
μεσος,-η,-ον	- mediu,-ie, mijlociu,-ie; μεσον = între
μεσιτευω	- a garanta, a confirma
μεσιτης, ου	- intermediar
μεσοω	- a fi în mijloc
μετα	- Gen.- cu; Ac.- după
μεταγω	- a călăuzi
μετανοια, ή	- pocăință
μετανοεω	- a se pocăi, a se întoarce, a se schimba
μεταστρεφω	- a schimba, a deforma
μετεχω	- a împărtăși, a mânca, a aparține
Μεσσιας, ό	- Mesia, Unsul
μεχρι	- Gen. – până la
μη	- nu (folosit cu timpuri fără modul indic.)
μητηρ, μητρος, ή	- mamă
μικρος, - ας, - ον	- mic,-ă

μιμεομαι	- a imita, a urma exemplul cuia
μισεω	- a urî
μισθος, ὄ	- plată
μισθωτος, ὄ	- cel plătit, cel angajat
μνεια, ας	- aducere aminte
μνημειον, ου	- mormânt
μνημονευω	- a-și aminti
μοιχεια, ας	- adulter
μοιχευω	- a comite adulter, a curvi
μονογενης,-ες, ὄ, ἦ	- singur născut
μονος,-ης,-ον	- singur,-ă
μομφης, ης	- motiv de nemulțumire, de reproș
μωμος, ου	- pată, defect
μωμομαι	- a reproșa, a fi vrednic de reproș
μωρια, ας	- nebulie
Μωÿσης, ὄ	- Moise

N

ναι	- da
ναος, ὄ	- templu, chivot
ναυς, ἦ	- corabie
νεανιας, ὄ	- tânăr
νεκρος,-ας,-ον	- mort
νεκρωω	- a muri
νεμω	- a paște, a duce la pășune
νεομηνια, ας	- [sărbătoare] de lună nouă
νεφελη, ἦ	- nor
νη	- Ac. pe; jur pe, adeveresc
νικαω	- a câștiga, a birui
νικη, ης	- ictorie
νιπτω	- a [se] spăla

νομη, ἡ	- pășune
νομιζω	- a gândi, a presupune
νομος, ὁ	- lege
νοσος, ου, ἡ	- boală, suferință
νοσεω	- a avea o dorință bolnăvicioasă
νοσημα, τος,	- boală, suferință
νουθεσια, ας	- instruire, avertizare
νουθετεω	- a instrui, a avertiza a învăța
νους, ὁ	- minte, gândire, scop, rațiune, pricepere
νυμφη, ἡ	- mireasă
νυμφιος, ὁ	- mire
νυν	- acum
νυσταζω	- a trândavi, a lenevi
νυξ, νυκτος, ἡ	- noapte

Ξ

ξενια, ἡ	- ospitalitate
ξενος,-η,-ον	- străin,-ă
ξυλον, ου	- lemn

Ο

ὁδος, ἡ	- cale
οἶδα	- perfect 2 cu sens de prez. - știu
οἶκια, ἡ	- casă
οἶκος, ὁ	- casă
οἶνος, ὁ	- vin
οἶος,-α,-ον	- pron. interog. - ce fel de
ὄλος,-η,-ον	- tot, toată
ὄμβρος, ὁ	- ploaie torențială

ὁμολογεω	- a mărturisi, a confirma, a fi de acord
ὁμοιος,-α,-ον	- asemănător (-toare), la fel
ὄνομα,-τος, τος	- nume
ὄντες	- participiu prez. pl. m. εἶμις - fiind
ὀπισω	- Gen.- după; ca adv. = în spate
ὅποιος,-α,-ον	- pron. corelativ - niște
ὅπου	- unde, încât
ὅπως	- cum
ὄρασω	- a vedea
ὄργης, ἡ	- urgie
ὅς, ἡ, ὅ	- pron. rel. - cine, care, ce
ὄσος,-η,-ον	- pron. corel.- cât (ă) de mult
ὅστις, ἥτις, ὅτι	- pron. relativ nedef. - oricine, oricare, orice
ὅταν	- oricând
ὅτε	- când
ὅτι	- că, pentru că
οὐ, οὐκ, οὐχ	- nu, folosit cu modul indicativ
οὐδεις, -μια, -δεν	- pron. negativ: nimeni, nimic
οὐν	- deci
οὐρανός, ὁ	- cer, rai
οὗτος, αὕτη, τουτο	- pronume dem. apropiere, - acest, această
οὕτως	- astfel, așa
ὀφειλω	- a datora, a trebui
ὀφθαλμός, ὁ	- ochi
ὄφεις, ὀφεως, ὅ	- șarpe
ὄχλος, ὁ	- mulțime

Π

παιδιον, τος	- copilăș
παλαιος,-ας, -ον	- vechi, antic,-ă
παλιν	- iar

παρα	- Gen.- de la; Dat.- pe lângă; Ac.- lângă, în comp. cu
παραβολης, ή	- parabolă, pildă
παραγω	- a trece
παρακαλεω	- a implora, a încuraja
παρακειμαι	- a fi prezent
παρακλητος, ό	- mângâietor, mijlocitor
παραλαμβανω	- a primi
παραπτωμα, τος	- încălcare
παρουσια, ή	- prezentă, venire
παροιμια, ή	- pildă, proverb
παρρησια ή	- cutezanță
πας, πασα, παν	- tot, toată
Πασχα, το	- sărbătoarea Paștelor, miel pascal
πασχω	- a suferi
πατηρ, πατρος, ό	- tată
πειθω	- a coninge
πειναω	- a flămânzi
πειραζω	- a ispiti
πειρασμος, ό	- ispită, probă, test, examen
πεμπω	- a trimite
(εί)περ	- (dacă), sau adevărat, întrucât
περιπατεω	- a se plimba, a umbla în jurul
περισσος,-ης,-ον	- abundent, -ă, foarte mult,-ă
περιστερας, ή	- porumbel
Πετρος, ό	- Petru
πηλικος,-ης,-ον	- interog. can.- cât,-ă de mare
πικραινω	- a amări, a face ceva amar.
πινω	- a bea
πιπτω	- a cădea
πιστευω	- a crede
πιστις, πιστεως, ή	- credință, încredere
πιστος,-ης,-ον	- credincios,-oasă

πλαναω	- a înșela
πληρωω	- a umple
πλοιον, τος	- corabie, barcă
πλουσιος,-α,-ον	- bogat,-ă
πλουτος, ό, τος	- bogăție
πλυνω	- a spăla
πνευμα,-τος, τος	- duh, spirit
πνευματικός,-ης,-ον	- duhonesc,-a, spiritual,-ă
ποθεν	- de unde
ποιεω	- a face, a manufactura
ποιμην,-ενος, ό	- păstor
πονηρος,-ας,-ον	- rău, rea
πολις, πολεως, ή	- oraș
πολυς, πολλης, πολυς	- mult,-ă
πορευομαι	- a merge
πορνεια, ή	- imoralitate sexuală (curie)
ποταμος, ό	- râu, fluiu
ποταπος,-ης,-ον	- interog. cal. - ce fel de?
ποτε	- când, de când
που	- unde
πριν	- înainte
προς	- Gen. - în fața, înaintea
προβατον, τος	- oaie
προιμος, ό	- ploaie timpurie
προλαμβανω	- a anticipa, a grăbi
προφητης, ό	- proroc, profet
προς	- Dat. - la; Ac. - spre, către
προσδοκω	- a aștepta
προσευχη, ή	- rugăciune
προσευχομαι	- a se ruga
προσθες	- aor. impv. pers. 2, sg. de la προστιθημι
προστιθημι	- a intenționa
προσκυνεω	- a se închina

προσωπον, τος	- față
πρωτος,-η,-ον	- primul, prima
πυρα, ή	- foc
πωλεω	- a vinde
πωλος, ου	- măgar
πωποτε	- mereu, oricând
πως	- cum

P

ρᾶντιζω	- a stropi
ρᾶκα	- prost, cap sec
ρᾶπιζω	- a lovi
ρᾶεω	- a curge
ρᾶημα, τος	- cuvânt, lucru, eveniment
ρᾶητως	- expres, vădit (ρᾶηθεις - aor. pasiv λεγω)
ρᾶητωρ	- avocat, vorbitor, orator
ρᾶιζα, ης	- rădăcină, urmaș, sursă
ρᾶιζοομαι	- a fi înrădăcinat ferm
ρᾶιπτω	- a agita, a arunca
ρᾶομφαια, ας	- sabie, durere intensă
ρᾶουμαι	- a sala, a mântui
ρᾶυπαρια, ας	- impuritate, necurăție
ρᾶυτις, ιδος	- murdărie
ρᾶωννυμαι	- a fi sănătos

Σ

σαββατον, το	- sabbat
σαρξ, σαρκος, ή	- carne, firea pământească
σεαυτου, σεαυτων	- proprn. reflex. pers. 3 gen. - însuși, înșivă

σημειον, το	- semn
σκορπιζω	- a răspândi, a împrăștia
σκοτια, ἡ	- întuneric
σοφια, ἡ	- înțelepciune
σος, σης, σον	- pron. posesiv, pers. 2 sg. – (al) său, (a) sa
σπειρω	- eu semăn (pe ogor)
σπλαγχνον, το	- intestine, emoție (inimă)
σταυρος, ὁ	- cruce
σταυροω	- a răstigni, a crucifica
στελλομαι	- a se păzi de ceva, a evita
στερεω	- a întări, a face puternic
στοιχεια, ων	- elementele lumii, principiile naturii
στρεφω	- a se întoarce; a da înapoi
στρατιωτης, ου	- soldat
συ	- pron. pers., per. 2 sg. - tu
συκη, ἡ	- smochin
συγκακοπαθεω	- a suferi răul împreună cu cineva
συγκαλεω	- a chema împreună, laolaltă
συζητεω	- a discuta, a dezbate, a întreba
συζητησις, εως	- argument, discuție
συζωποιωω	- a aduce la viață împreună cu cineva
συλαγωγεω	- a lua rob, în captivitate, pe cineva
συμβαλλω	- a pune împreună, laolaltă
συμβουλευω	- a sfătui
συμπαθεω	- a simți împreună cu cineva, a compătimi,
συν	- Dat. - cu, împreună
συναγω	- a aduna împreună, laolaltă
συναγωγης, ἡ	- sinagogă
συνδουλος, ὁ	- toarăș slujitor, împreună-rob
συνερχομαι	- a veni cu cineva, împreună
συνιημι	- a înțelege (a pune laolaltă)
συντελεω	- a sfârși, a completa, a finaliza
σχοινιζον, το	- funie

σχημα, το	- formă exterioară, asemănare, natură
σωτηρ, -ος, ό	- mântuitor
σωτηρια, ή	- mântuire
σωζω	- a mântui, a sala
σωφρονεω	- a gândi corect, serios

T

ταχεως	- repede
τεκνιον, το	- copil mic
τεκνον, το	- copil
τελειωω	- a împlini, a desăvârși
τελεω	- a sfârși, a termina, finaliza
τερα, το	- minune
τηρεω	- a păstra, a păzi
τιθημι	- a pune
τιμαω	- a onora, a cinsti
τις, τι	- pron. interog. - cine, ce
τις, τι	- pron. nehot. - cineva, ceva
(μεν) τοις	- categoric
τοιουτος,- αὐτη, -το	- pron. corelativ – acela anume
τοπος, ό	- loc
τοτε	- atunci
τραπεζα, ή	- masă
τροφη, ή	- mâncare
τυφλος, ό	- orb

Y

υδωρ, υδατος, τος	- apă
υιος, ό	- fiu
υιοθεσια, ας	- adopțiune, înfiere

ὕμνεω	- a cânta un imn, laude
ὑπαρξίς, εως	- posesiune, proprietate
ὑπαρχω	- a fi la dispoziție cuia
ὑπερ	- Gen.- pentru; Ac. - deasupra, dincolo
ὑπερανω	- Gen. – mult deasupra, peste
ὑπεραυξανω	- a crește abundant
ὑπερβαλλω	- a depăși
ὑπερυψω	- a înălța în poziție pe cineva
ὑπερφρονεω	- a se supraestima
ὑπο	- Gen.- prin, de către; Ac. - sub
ὑπεχω	- a suferi, a răbda
ὑπηρετεω	- a sluji, a îngriji
ὑποβαλλω	- a manipula, a stârni, a mitui
ὑποδεικνυμι	- a face cunoscut, a avertiza, a arăta
ὑπομενω	- a răbda, a rezista
ὑπομονη, ἡ	- răbdare
ὑπομνησις, εως	- aducere aminte
ὑπονοεω	- a presupune, a suspecta
ὑποστασις, εως	- încredere, coningere
ὑποστρεφω	- a abandona
ὑποστασσω	- a [se] supune
ὑστερεω	- a avea lipsă, nevoie, a fi inferior
ὑψω	- a înălța

Φ

φαινω	- a lumina, a străluci
φανερω	- a manifesta, a se face arătat, a arăta
Φαρισαίος, ὁ	- Fariseu
φανασια, ας	- fală, pompă, splendoare exterioară
φερω	- a aduce
φευγω	- a fugi

φιλια, ἡ	- prietenie
φιλεω	- a iubi
φιμοω	- a reduce, a aduce la tăcere pe cineva
φοβεομαι	- a se teme
φοβος, ου	- frică, teamă
φονευς, εως	- ucigaș, criminal
φονευω	- a ucide
φορος, ου	- taxă, bir, impozit
φορτιζω	- a încărca, a împovăra
φραγγελιον, τος	- bici
φρασσω	- a închide, a bloca, a aduce la tăcere
φραζω	- a explica, a interpreta
φρονεω	- a gândi
φρονημα, τος	- minte, gândire, tip de gândire
φρουρεω	- a păzi, a proteja
φυλασσω	- a păzi, a urma, a apăra, a asculta
φυλακη, ἡ	- închisoare
φυλη, ἡ	- seminție, neam, trib
φυσικως	- natural, normal
φυσιοω	- a se mândri, a se umfla de aroganță
φυτεια, ας	- plantă
φυτευω	- a crește
φωνεω	- a suna, a emite sunete
φωνη, ἡ	- voce, sunet
φως, φωτος, τος	- lumină
φωτιζω	- a lumina, a ilumina

X

χαιρω	- a se bucura
χαλαω	- a cobori
χαλκος, ου	- cupru, aramă

χαλκολιβανον, ου	- cupru, aramă topite în foc și lustruite
χαρας, ή	- bucurie
χαρις, χαριτος, ή	- har
χαριζομαι	- a dărui, a ierta, a șterge o datorie
χαρισμα, το	- dar (divin)
χειρ, χειρος, ή	- mână
χλευαζω	- a ironiza
χολαω	- a se mânâia
χολη, ή	- fiere, ceva amar
χρεια, ας	- nevoie, necesitate
χρηστος, ης, ον	- bun,-ă, amabil, -ă, îndurător, -oare
χρηστολογία, ας	- vobire înșelătoare, îmbietoare
Χριστος, ό	- Hristos, Unsul
χριω	- a unge
χροניζω	- a întârzia
χρονος, ό	- timp
χρυσος, ου	- de aur, auriu
χωρα, ή	- regiune
χωρις	- separat, distinct
χωρεω	- a face loc
χωριζω	- a separa, a părăsi

Ψ

ψευδομαι	- a minți, a înșela
ψευστης, ό	- mincinos
ψυχη, ή	- suflet
ψυχικος, ης, ον	- sufletesc, firesc, neduhonicesc
ψυχομαι	- a-și răci (sentimentele)
ψυχος, ους	- rece

Ω

ὦ	- o!, interjecție
ὧδε	- aici
ὧδη, ἦ	- odă (de laudă)
ὥρα, ὥρας	- oră, ceas, moment nedefinit
ὧς	- ca, așa ca, ca și cum astfel încât
ὧσαυτως	- la fel ca
ὧσει	- aproximativ ca, aproape ca
ὧστε	- astfel încât
ὠτα	- urechi (ureche, οὖς, ὠταριον, ὠτιον)

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- Abbot-Smith, G., *A Manual Lexicon of the New Testament*, Edinburgh, T&T Clark, 1994 (1921).
- Balme, M., Lawall, G., *Athenaze. An Introduction to Ancient Greek*, Oxford, Oxford UP, 1990; 1991, vols. 1-2.
- Bărnauț, D.; Hubert, E.; Koacs, J., *Dicționar Grec-Român pentru studiul cuvintelor Noului Testament*, Arad, Teologos, 1999
- Carson, D.A., *Greek Accents. A Student's Manual*, Grand Rapids, MI: Baker Books, 1995.
- Debut, J., *ΔΙΔΑΣΚΩ, Manuel a l'usage de Grand Debutants des lycées et universités* (tome 1), Paris: Les Belles Lettres, 1973.
- Fee, G.D., *New Testament Exegesis. A Handbook for Students and Pastors*, Philadelphia, PA: Westminster Press, 1983.
- Holly, D., *A Complete Categorized Greek-English New Testament Vocabulary*, London: Samuel Bagster & Sons, 1978.
- Macnair, I., *Discovering New Testament Greek. A user-friendly language course*, London: Marshall Pickering, 1993.
- Morrice, Wm. G., *The Durham New Testament Greek Course. A Three Month Introduction*, Carlisle, UK: Paternoster Press, 1993.
- Moulton, J.H. , *An Introduction to the Study of the New Testament Greek. With a First Reader*, H.G. Meecham (rev., ed), London: The Epworth Press, 1955 (1930).

- Nunn, H.P.V., *The Elements of New Testament Greek. A Method of Studying the Greek New Testament with Exercises*, Cambridge: Cambridge University Press, 1955 (1913).
- Nunn, H.P.V., *A Short Syntax of New Testament Greek*, Cambridge: Cambridge University Press, 1956.
- Perschbacher, W.J. (ed), *The New Analytical Greek Lexicon*, Peabody, MA: Hendrickson, 1992 (1990).
- Porter, S.E., *Idioms of the Greek New Testament*, Biblical Languages: Greek (2), Sheffield: Sheffield Academic Press, 1992.
- Richardson, B.; Koacs, J., *Gramatica limbii grecești a Noului Testament*, Institutul Teologic Baptist București, București: PlusArt, 1997.
- Rienecker, F., *Linguistic Key to the Greek New Testament*, C. L. Rogers (ed., trad.), Grand Rapids, MI: Zonderan, 1980 (1976).
- Scott, B.B.; Dean, M.; Sparks, K.; Lazar, F., *Reading New Testament Greek. Complete Word Lists and Reader's Guide*, London: SPCK, 1995.
- Smyth, H.W., *Greek Grammar*, G. M. Messing (rev), Harvard, Harvard University Press, 1956 (1920).
- Ștef, A.F., *Manual de greacă veche*, București: Humanitas, 1996.
- Thayer, J. H. (trad. rev.), *The New Thayer's Greek-English Lexicon of the New Testament*, (Grimm S., Wilke S., Clais Noi Testamenti), Peabody, MA: Hendrickson, 1981 (1885).

- Tipei, J.E., *Limba Greacă a Noului Testament*, Oradea: Cartea Creștină, 1994.
- Wallace, D.B., *Greek Grammar Beyond the Basics. An Exegetical Syntax of the New Testament*, Grand Rapids, MI, Zonderan, 1996.
- Zerwick, M.S.J.; Grosvenor, Mary, *A Gramatical Analysis of the Greek New Testament*, Roma: Editrice Pontificio Istituto Biblico, 1993 (4th ed., rev.).
- Zerwick, M. *Biblical Greek. Illustrated by Examples*, Roma: Editrice Pontificio Istituto Biblico, 1994.